

10

1762, 1

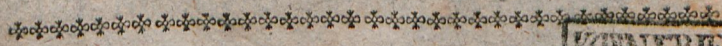
44

DISSERTATIO IURIDICA INAUGURALIS
 DE
PARENTIBVS ET FRATRIBVS
EX LEGE XXX. C. DE INOFFICIOSO
TESTAMENTO AGERE VALENTIBVS

P. 302.

QUAM
 IN INCLVTA ACADEMIA IVLIA CAROLINA
 ILLVSTRIS IURECONSVLTORVM ORDINIS
 AVCTORITATE ET CONSENSV
 PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE
 HONORIBVS
 RITE ET LEGITIME CONSEQVENDIS
 AD DIEM II. APRILIS MDCCLXII.
 HORIS ANTE ET POST MERIDIEM CONSVETIS
 IN IVLEO MAIORI
 PVBLICE DEFENDET
CONRADVS HEINEKEN

BREMENSIS

HELMSTADII
 EX OFFICINA LEVCKA

DISERTI VIRI IUDICII

DE

PARENTIBVS ET FRATRIBVS

EX ALEXANDRI C. B. NOTIFICATIO

IN RE FERREO AGRIS VALLENSIS

IN RE FERREO AGRIS VALLENSIS
LIT. L. S. C. B. NOTIFICATIO
PRO SVMMIS IN FERREO AGRIS

HOMO

IN RE FERREO AGRIS VALLENSIS

IN RE FERREO AGRIS VALLENSIS
IN RE FERREO AGRIS VALLENSIS

CONRADVS HENCKEN

12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

LIBERAE ATQVE INCLVTAE
S. R. L. REIPVBLICAE BREMENSIS
SENATVI SPLENDIDISSIMO
PERILLVSTRIBVS MAGNIFICIS
EXCELLENTISSIMIS AMPLISSIMIS
CONSVLTISSIMIS PRVDENTISSIMISQVE
DOMINIS DOMINIS
CONSVLIBVS
SYNDICO
SENATORIBVS
ET INTER HOS
PARENTI SVO
OMNI HONORIS ET PIETATIS CVLTV
AETERNVM PROSEQVENDO

PATRIAE PATRIBVS
LIBERTATIS RELIGIONIS ET IVSTITIAE
VINDICIBVS STRENVISSIMIS
MV SARV M TVTORIBVS PROPENSIS
PATRONIS AC FAVTORIBVS SVIS
AD CINERES VSQVE DEVENERANDIS
CVM OMNIGENAE FELICITATIS VOTO
DISSERTATIONEM HANC INAVGVRALEM

DEVOTA MENTE

D. D. D.

CONRADVS HEINEKEN.

DE
PARENTIBVS ET FRATRIBVS
EX L. XXX. C. DE INOFFIC. TESTAM.
AGERE VALENTIBVS.

PROOEMIUM
RATIONEM INSTITVTI EXHIBENS.

uum frequentissima in foro de successioni-
bus sit disputatio, iuris circa illas uersan-
tis uberior expositio plane inutilis existi-
mari nequit. Amplissimae autem huius
materiae haud ignobilis est particula, quae
repletionem legitimae, a testatore ex parte
tantum relictæ, spectat. Vnde non incongruum uidetur,
conditionem ex L. 30. C. de inoff. testam. ad supplementum
legitimæ tendentem, in praesentiarum mihi tractandam su-
mere

mere, et personas, quibus hoc remedium competit, enarrare. Attamen cum nonnulla huius thematis iam occupauerit SWEDERVS, liberorum ius exigendi supplementum legitimæ factis copiose examinans, a) nullis liberis de solis parentibus et fratribus exponam. Proinde in Sectione prima dissertationis nonnulla, quæ ad conditionem memoratam generatim spectant, præmissurus sum, deinceps vero in Sectione secunda diuersas parentum et fratrum species, singulorumque ius dicto remedio experiundi, uentilabo.

SECTIO PRIMA
DE CONDICTIONE EX L. XXX. C. DE INOFF. TEST.
GENERATIM SPECTATA.

§. I.

LEGITIMA EIVSQVE QUANTITAS DEFINITVR.

Portionem hereditatis ab intestato competentis ex præscripto legum certis personis debitam, in iure Romano legitimam uocari, inter omnes constat. Qua denominatione cum κατ' ἐξοχήν innuatur portio liberis, parentibus, et fratribus relinquenda, legitimam hic quoque in sensu isto strictiore accipio. Iure ueteri absoluebatur illa parte quarta successione ab intestato debitæ, sed eam uel trientem uel semissem esse uoluit IUSTINIANVS, prout illi, quibus legitimam largiuntur LL. uel intra quaternarium numerum consistunt, uel illum excedunt. Negant quidem nonnulli DD, b) augmentum

a) in Diss. de conditione ex L. liberis ad supplementum legitimæ competente.

b) Et quidem quoad parentes et fratres CVCHVS de Legitima.

sub rubr. Legitima parentum an sit aucta, BATTANVDIER de Legitima c. 4. nr. 30. quod ad hos solos VOET ad ff. Tit. de inoff. test. §. 46. MERLINVS de Legitima L. 1. Tit. 3. Quæst. 5.

tum illud in parentibus et fratribus quoque obtinere, verum argumenta eorum non sunt eius roboris, ut calculum mereantur. Quamvis enim in rubro Nou. 18. c. 1. quae huius materiae sedes est, liberorum tantum fiat mentio, eosque solos ipsum nigrum nominet, per uerba finalia tamen ea, quae in antecedentibus secundum liberos disponit legislator, clarissime extenduntur ad omnes personas, in quibus ab initio antiquae quartae ratio obtinuit. Nec ultima laudatae Nou. uerba commode, uti uolunt dissentientes, explicari possunt de solis liberis. Licet enim filii tantum nominentur in praecedentibus, et ita praeter filios reliqui adhuc descendentes superesse uideantur, ad quos ea, quae circa filios sancita erant, extendi potuissent, termini tamen clausulae subiectae sunt nimis uniuersales, quam quibus sola liberorum species respondeat. Quae autem de legibus correctoriis stricte interpretandis et potiori liberorum prae parentibus et fratribus fauore afferunt, ea utpote principia ratiocinandi ualde lubrica et indeterminata contra claras legum dispositiones minime obtinent. c).

§. II.

DE COMPUTATIONE LEGITIMAE NONNULLA
TRADUNTUR.

Quomodo autem hic triens uel semissis in dato casu computandus sit, est doctrina nimis uasti ambitus, quam quae pro instituti ratione digne hic tractari queat. Et cum in illa enucleanda satis defudauerint DD, unicum tantum, quod legitimam parentum et fratrum propius tangit, monebo. Nimirum totum illud, cuius triente uel semisse absoluitur legitima

c) Cf. WESTENBERG de Portione legitima Diff. III. c. 3. §. 14.
BOEHMERI Diff. de potiori-

bus fratrum iuribus cap. V. nr. 29.

gitima est complexus eorum; quae is, cui legitima debetur, consecutus fuisset, si ab intestato successisset. d) Si ille, de cuius legitima quaeritur, solus habuit ius succedendi ab intestato, fors legitimae est uniuersa bonorum massa. Sin plures eodem iure succedendi ab intestato gausi fuerunt, necesse est, ut portio bonorum, quam quis accepisset, si ab intestato successisset, constituat illud totum, de quo disputamus: Cum autem definitio eius portionis ab intestato debitae pendeat a numero illorum, qui ius succedendi habent, facile colligitur, in determinanda sorte legitimae, ideoque in computando triente uel semisse, respiciendas esse omnes personas, quae successissent ab intestato, quamuis illae in dato casu legitimam petere nequeant. Ita se res habet iure Pandectarum et Codicis. Sed caue, ne istum competandi modum adhuc hodie in eas. Nam mutauit illum IUSTINIANVS per Nou. 18. c. 1. in qua non respexit ad successionem ab intestato sed iussit, ut illis, quibus debetur legitima, simul sumtis triens uel semissis *propriae substantiae* et ita totius hereditatis a testatore relinquatur et ille singulis pro rata diuitur.

§. III.

LEGITIMA PRÆCISE TITULO INSTITUTIONIS
DANDA NON EST, ATTAMEN HEREDES INSTI-
TUVENDI SVNT LIBERI ET PARENTES.

Quoniam plurimum interest, quo titulo aliquid accipiamus, haud inanis est quaestio, utrum ad dandam legitimam titulus institutionis requiratur, an alius sufficiat. Et ante Nou. 115. posterius obtinuisse, utique respondendum est, siquidem
ius

d) L. 8. §. 6. ff. de inoff. test. L. 8. L. 31. C. eod.

ius nostrum pluribus locis a) permittit, ut titulo singulari relinquatur. Vnde consequitur, eo tempore praeteriri potuisse illos, quibus legitima debetur, si uel alio modo defunctus illam assignauerat. Nec hucusque distinguunt LL. inter liberos et parentes ac fratres. Verum per Nou. 115. c. 3. 4. et 5. aliud ratione liberorum et parentum introduxit IVSTINIANVS iubens, ut illi instituantur heredes. Caue autem, ne exinde concludas, legitimam titulo institutionis relinquendam esse, uti vulgo faciunt DD. b) *Sola enim*, inquit Imperator, *serenitatis nostrae intentio est, iniuriam praeteritionis et exheredationis a liberis et parentibus auferre*, ideoque solum honorem, qui illis haberi credebatur, c) qui heredes instituerentur, respexit. Ratione huius finis autem perinde erat, utrum in tota legitima, an in minima eius parte instituerentur heredes. Et hic scopus non solum attingitur, quando pars quota hereditatis datur, sed etiam tunc, quando in re certa instituitur heres. Quia idem finis etiam obtinetur, licet in institutione heredis non fiat mentio legitimae, sed haec separatim legato uel alio titulo singulari relinquatur. Nam omnibus his modis neque exheredatur neque praeteritur is, cui legitima debetur. Per solam itaque institutionem heredis, siue in parte quota, siue in re certa, satisficit nouae Imperatoris uoluntati, et hoc factio ipsa legitima etiam titulo singulari potest relinqui. *Ceterum*, ait IVSTINIANVS, d) *si qui heredes fuerint nominati, etiam si certis*

B

rebus

a) §. ult. I. de inoff. test. L. 8. §. 6. ff. Eod. L. 35. §. 2. C. Eod. Nou. 115. c. 1.

b) MULLER AD STRVV. Exercit. X. §. 30. WESTENBERG de Port legit. Diss. IV. c. 1. §. 4.

c) Aliquam enim contumeliae notam haecesse exheredatis patet ex

L. 8. pr. et L. 22. ff. de inoff. test. et maiori honore habitum fuisse titulum institutionis, quam legati, docet L. 5. §. 6. de legat. praestand. contra tab. bon. post. petita.

d) Nou. 115. c. 5. pr.

rebus iussi fuerint esse contenti, hoc casu testamentum quidem multatenus solui praecipimus. Quicquid autem minus portione legitimi reliduum est, hoc secundum nostras alias leges ab heredibus impleri.

§. V.

FRAIRES VT INSTITVANTVR HEREDES NON OPVS EST.

Quod autem ad fratres attinet, illi neque explicite neque implicite hac noua constitutione heredes institui iubentur. Nec interpretatio extensiuu hic admitti potest. Imperator enim non generatim et breuibus uerbis uetera iura abrogat, sed speciatim de liberis c. 3. cit. Nov. nouum ius constituit, et eandem dispositionem iisdem fere uerbis, quod ad parentes c. 4. diferte repetit. A uero autem maxime ablu dit, IUSTINIANVM tertiam illorum, quibus legitima debetur, speciem omiffisse, si in illa quoque ius antiquum hac ex parte abrogare uoluerit. Cui accedit, quod exheredatio et praeteritio fratrum pro tanta iniuria non habebatur, siquidem in plurimis casibus necesse non erat, illis uel minimum relinquere.

§. VI.

LIBERORVM ET PARENTVM INSTITVTIO ADEO NECESSARIA EST, VT ILLI SVSTITVI NEQVEAT ALIVS MODVS.

Quum §. IV. demonstrauerim, liberos et parentes iure nouo praecise instituendos esse heredes, facile colligitur huic institutioni plane necessariae non substitui posse alium modum. Falluntur itaque, qui sufficere contendunt, si testator pro legitima aliquid reliquerit, neque id ex manu heredis capiendum esse declarauerit, uel si legitimae nomine dos data sit.

fit. Late quidem demonstrare studet s W E D E R V S, a) illum, qui dictis modis legitimam assignat, eam titulo institutionis relinquere uoluisse, ideoque modos illos pro institutione habendos esse. Et L E Y S E R V S b) idem asserit de patre, qui liberos rebus a se uiuo relictis contentos esse iubet. Verum si I V S T I N I A N I hoc consilium fuisset, ut ea, quae forsan in mente parentum et liberorum uersantur, consideraret, profecto non opus fuisset, ut pristina iura immutaret. Cum autem expresse abrogauit ius antiquum, ex quo eiusmodi modi sufficiebant, et diserte requisit, ut honos institutionis haberetur liberis et parentibus, certissimum est, illum noluisse, ut pro institutis haberentur, quibus alio modo, quam intercedente institutione aliquid reliquisset testator. Et quid clarius ad reiciendam dissentientium sententiam dici potest, quam quod I V S T I N I A N V S ait: c) *Sancimus, non licere penitus patri uel matri filium uel filiam uel caeteros liberos praeterire, nec si i. e. ne tunc quidem, si per quamlibet donationem uel legatum uel fideicommissum uel alium quemcumque modum eis dederit legibus debitam portionem.* Ex iisdem fluit, omissionem institutionis non emendari per clausulam codicillarem. Quamuis enim uel maximas uires huic clausulae largiamur, summum eius robur tamen esset, ut testamentum per se non ualidum codicilli uiribus donaret. Ex eo autem non sequeretur, ut ille, qui non institutus est heres, utique heres nominatus dicendus esset, maxime cum hoc modo liberis et parentibus non habeatur honos ille, quem praecipue respexit Imperator.

B 2

§. VII.

a) in cit. Diss. §. 24. 25.
b) Spec. CCCLVI. m. 9.

c) Nou. 115. c. 3.

§. VII.

INSTITVTIO NON INFIRMATVR PER SVBSEQUEN-
TEM IN CODICILLIS EXHEREDATIONEM VEL
RELICTORVM ADEMTIONEM.

Contingit quandoque, ut quis illos, qui necessario institui debent heredes, in testamento heredes nomine sed eosdem in codicillis uel exherede, uel iis res assignatas adimat. Constat autem, directo quenquam in codicillis nec exheredari nec institui posse. a) Ex quo sequitur, nominationem heredis in testamento factam infirmari non posse per exheredationem directam, quae codicillis continetur. Quodsi autem per modum fideicommissi facta sit exclusio ab uniuersis defuncti bonis, institutio nihilominus uires suas retinet, quoniam haec indirecta eius reuocatio pro non adiecta habetur. Nam diserte constituit IUSTINIANVS b) *ut si iura illorum, quibus legitima competit, aliqua dispositione, moram modum uel aliud grauumen introducente, immutata uideantur, illa dispositio tollatur et ita res procedat, quasi nihil eorum testamento sit additum.* Quae cum ita sint in reuocatione institutionis uniuersali, multo minus res titulo singulari relictæ adimi et in alterum transferri possunt. Quodsi ergo parentes et liberi in testamento heredes nominati sint, iisdemque illa, in quibus instituti sunt heredes, in codicillis adimantur, institutio nihilominus manet firma, et externa codicillorum ui minime conquassatur.

§. VIII.

DVPLICI MODO FIT, VT LEGITIMA TOTA NON
SIT SALUA.

Haec sufficiant de titulo, quo dari debet legitima. Licet

a) L. 27. §. 1. ff. de condit. inst. L. b) L. 36. pr. C. de inoff. testam.
2. C. de codic.

cet autem circa illum omnia rite obseruata sint, adhuc requiritur tamen, ut legitima tota relinquatur. Computantur in illam non solum, quae titulo uniuersali in ultima uoluntate relicta, sed etiam, quae data sunt nomine dotis, donationis propter nuptias, et per donationem mortis causa, uel inter uiuos ea sub conditione, ut in legitimam imputetur, factam. Et idem de emta militia speciatim constituit IUSTINIANVS a). Duplici autem modo efficitur, ut per ea, quae ita data sunt, legitima non sit salua in totum. Primus est, si res relictae non exaequent totum trientem uel semissem. Deinde id contingit, si ea res, quae data est in legitimam, euincatur. De qua posteriori specie diserte cauit IUSTINIANVS, b) ut siue res data in totum, siue pro parte fuerit euicta, repletio fieri debeat. Quibus uerbis satis declarauit Imperator, in eo casu, quando omnia, quae data sunt, euincuntur, existimari non debere, quasi ab initio penitus nihil relictum. Vnde et in eo casu querela inoff. test. concedenda non est. Et cum idem legislator non distinxit, utrum testator, rem datam alienam esse, sciuerit nec ne, iureconsultis quoque animus dantis non respiciendus esse uidetur. Quae omnia uero cum sancita sint, antequam ad excludendam querelam parentum et liberorum requiretetur, ut illi titulo institutionis honorentur, forsitan quis putaret, per nouum hoc ius ea, quae modo dicta sunt, aliqua ex parte immutata esse. Sed Nou. 115. nihil aliud intendit, quam ut iniuria praeteritionis et exheredationis arceatur a parentibus et liberis. Sicut autem olim heredis nomen retinebat, qui totam hereditatem restituebat, ita quoque honor institutionis non perit per subsecutam postea euictionem. Itaque et post Nou. 115. in casu quaestionis querela in-

a) V. L. 30. §. ult. C. de inoff. test.   B 3   off.
 b) In L. 36. pr. C. de inoff. testam.

off. test. locum non habet. Quae sententia adhuc plus roboris ex eo accipere uidetur, quod illa ultimae uoluntatis conseruationi inferuiat, cui insigniter fauisse IUSTINIANVM L. 31. C. de inoff. test. docet.

§. IX.

SUPPLEMENTVM LEGITIMAE PRAESTANDVM EST.

Quodsi ergo uel uno uel altero modo factum est, ut legitima tota non sit salua, saepius prouida ipsius testatoris cura iam prospexit illis, quibus legitima debetur, iniungendo heredibus repletionem legitimae. Et hoc casu supplementum ex ipsa ultima uoluntate debetur. Sin autem ea de re nihil adiecit testator, id, quod minus legitima relictum est, saluo testamento supplere iubet IUSTINIANVS in L. XXX. C. de inoff. test. Quod ad res, quibus praestari potest supplementum illud, disponit ius nostrum, a) ut repletio fiat ex substantia testatoris. Vnde, quicquid ille, cui minus legitima relictum est, uel ex substitutione, uel iure accrescendi, uel similibus ex causis lucratus est, iure aduentitio ad illum pertinere et in supplementum computandum non esse dicitur. b) Caeterum nulum singulare genus rerum praescribunt leges, quin cum olim disputatum esset, ut uidetur, utrum supplementum legitimae in pecunia praestari queat, omne dubium iam sustulit CONSTANTIVS Imperator. c) Modum repletionis quod attinet, illa fieri debet sine ulla mora uel grauamine, d) adeoque, si hoc non obseruatur, damnum inde emergens reparandum est.

§. X.

a) L. 36. C. de inoff. test.

b) L. cit.

c) L. 4. C. Theod. de inoff. test.

d) L. 30. C. de inoff. test.

§. X.
OMNES QUIBUS LEGITIMA DEBETVR EXIGERE
POSSVNT ID, QVOD MINVS ILLA RE-
LICTVM.

Hactenus attuli ea, quae faciunt ad determinandum id, quod minus legitima relictum est, iam inquiramus, quanam illud exigere possint. Horum in numero sunt omnes, quibus legitima debetur. Luculenter id apparet ex fine, quem IVSTINIANVS, de supplemento legitimaee petendo disponens, ante oculos habuit. Etenim cuiquam eorum, quibus legitima hucusque competierat, illam adimere volebat, sed occasionem evertendi testatorum voluntates tantum amputare cupiebat. Hinc tam liberis quam aliis personis, quibus actio de inofficioso competere poterat, a) concedit, ut id, quod minus legitima ipsis relictum esset, peterent. In qua dispositione Imperatoris licet haud nominentur parentes et fratres, luce meridiana clarius tamen patet, illos sub eadem comprehendi, adeoque iis quoque licere supplementum legitimaee exigere. Et hac generali parentum et fratrum denominatione hic subsisto, singulares eorum species Sect. II. uberior examinaturus.

§. XI.

IVS EXIGENDI SVPLEMENTVM LEGITIMAE
TRANSIT AD HEREDES ETIAM EXTRANEOS.

Non levis autem momenti hic suboritur quaestio, scilicet an, si illi, quibus legitima debetur, eius supplementum non petierint, eorum heredes tamen illud postulare queant. De eo quidem dubitandum non est, petitionem illam quandoque

a) V. L. 30. L. 31. L. 32. L. 35. §. 2. C. de inoff. test.

doque transmitti. Cum enim querela inoff. test. transeat ad heredes, non solum quando illa est praeparata a) sed etiam, quando exclusus a legitima, deliberante scripto herede, decessit, b) idem in exigendo supplemento obtinere nemo facile ibit inficias, sed an etiam citra hos casus petitio supplementi simpliciter ad heredes transmittatur, non adeo liquide constat. Quia in re ut ordine procedamus, heredes sanguine iunctos ab extraneis heredibus fecernamus. Ad illos ius exigendi supplementum transire, fere omnes uno ore fatentur DD. c) Quod autem heredes extraneos attinet, subscribere cogor sententiae illorum, qui eiusmodi heredes ad petitionem supplementi admittunt. Actiones enim in regula, etiam si non sint praeparatae, ad heredes omnis generis transire, docet Vlpianus, generalem regulam constituens: d) *Heres eiusdem potestatis iurisque est, cuius defunctus fuit.* Cum autem exceptionem statuere non liceat, nisi de manifesta legislatoris uoluntate constet, ab illa regula non est eximenda actio nostra, de qua LL. hac in re nihil singulare statuerunt. Sicut ergo ille, cui legitima debetur, supplementum eius petere potest, ita et heres eiusdem iuris et potestatis esse merito censetur. Accedit et alia ratio. Pone, testatorem iussisse, ut id, quod minus forte legitima datum esset, arbitrato boni uiri repletur. Hoc casu illum, cui legitima compete-
bat, actionem ex testamento habuisse illamque ad heredes extraneos transmisisse nemo dubitabit. Iam uero IUSTINIANVS casum illum, quando de supplemento legitimae
nihil

a) L. 7. ff. de inoff. test.   test. §. 67. Gail. L. II. Obs. 120.
b) L. 34. C. de inoff. test.   ibique all. DD.
c) V. Voet. ad ff. Tit. de inoff.   d) In L. 59. de R. I.

nihil adiecit testator, alteri, quando repletio eius iniuncta est heredibus, exaequare, idemque in utroque obtinere uoluit. e) Nec propositum ei fuit, istam exaequationem in solius testatoris fauorem, cum damno illorum, quibus legitima debetur, constituere, sed utriusque emolumenta obseruare et tam mortuis testatoribus, quam liberis eorum aliisque personis, quibus legitima debetur, consulere. f) Profecto autem IVSTINIANVS non prospexisset illis, quibus legitima competit, si in eo casu, quo quiescere iubebat querelam hucusque obtinentem, atque adeo conditionem illorum iam aliqua ex parte deteriores redderet, supplementi exactionem ad extraneos eorum heredes transire noluisse, ad quos tamen in altero casu, cui hunc assimilabat, eam transire nouerat. Nec opus erat, ut Imperator speciatim declararet, se uelle, ut idem in utraque specie obtineret circa transmissionem iuris exigendi legitimam. De eo enim dubitandum non erat, quum cautum esset, g) ut quamuis repletio eius, quod minus legitima datum, a testatore silentio praeteriretur, illa tamen ipso iure inesset ideoque haberi deberet pro adiecta. Denique ad transmissionem huius actionis uerosimiliorem reddendam non nihil confert argumentum a petitione quartae d. PII ductum. Hanc enim exigi potuisse ab heredibus arrogati, certum est. h) Et si non maiorem, saltem eundem cum d. PII quarta fauorem mereri uidetur legitima, siquidem illa eum in finem introducta est, ut legitima defraudari nequeat arrogatus.

C

§. XII.

e) V. L. 30. C. de inoff. test.

g) L. 36. C. de inoff. test.

f) V. L. cit.

h) L. 22. ff. de Adopt.

§. XII.

REMOVETVR OBIECTIO PRIMA.

At uero, cum dentur nonnulli, a) qui BARTOLVMB) secuti contrariam sententiam amplectantur, non abs re erit illa, quae ad eam suffulciendam facere uidentur, propius examinare. Maximum robur positum est in L. 34. C. de inoff. test. ex qua ita quis forsitan ratiocinaretur. „Nepos eius, qui filium suum a parte legitimae exclusit, hoc citra praeparatam supplementi petitionem mortuo, ante L. 34. C. de inoff. test. supplementum illud exigere non poterat. Apparet hoc exinde, quod Imperator talem nepotem *a uetustate neglectum* dicat. Iustinianus autem demum in hac lege constituit, ut, quamuis remedium ad supplementum legitimae tendens a patre non fuerit praeparatum, nepoti nihilominus repletio legitimae superesset. Quodsi autem singulari beneficio nepoti se hoc contulisse gloriatur IUSTINIANVS, quo iure idem tribui potest heredibus extraneis, de quibus nihil tale constitutum deprehenditur. Lieet autem hoc ratiocinium primo obtutu cuius arridere possit, genuina tamen legis laudatae explicatio illud prorsus destruit. Etenim ex hac lege minime probari potest, quod aduersarii primo loco ponunt, nimirum nepotem ante cit. L. 34. non habuisse petitionem supplementi legitimae. Nepos ille *a uetustate neglectus* non erat is, cuius patri certa quantitas legitima minor relicta erat, sed is, cuius pater prorsus exheredatus erat, et querelam inoff. test. instituere non potuerat, utpote ante aditionem heredis scripti defunctus. Tu dices, uerba finalia, *ut perfruatur etc.* immediate sequi ea, quae haec lex de repletionem quartae partis continet

a) V. MERLINVS de Legitima L. b) In Comment. ad L. 34. C. de inoff. test.

continet, ideoque tam ad haec, quam ad praecedentia applicanda esse. Verum potiori iure asseritur, hunc uersum pertinere ad superiora, quae de querela inoff. test. loquuntur. Etenim IUSTINIANI intentio fuit, in dicta L. nepoti tantum circa querelam subuenire, uti apparet ex iis, quae in principio ad commonstrandam occasionem nouae legislationis affert, et in quibus loquitur de tali nepote, qui *rescindere* non posset testamentum. Et nouam Imperatoris uoluntatem re ipsa quoque unice querelam respicere, exinde manifestum est, quod recenseat casum soli querelae accomodatum, et illi statim subiungat noui iuris constitutionem, dicendo: *in tali specie nepoti eadem iura danda esse, quae filius habebat.* Quam nouam dispositionem cum nec extendat ad supplementum legitimae, quod deinde memorat, nouum ius, quantum ad repletionem legitimae, in fauorem nepotis sanxisse dici nequit. Quin eo ipso, dum Imperator circa ius nepoti in supplementum competens simpliciter se refert ad nouellam constitutionem suam, euidenter demonstrat, sibi non esse animum praesentis lege de repletionem legitimae noui quicquam constituere. Dum autem nepoti concedit, ut testamentum remouere possit, per legem imaginationis ducitur Imperator ad nouellam sui nominis constitutionem, qua occasionem aliquam remouendi testamentum sustulerat. Et qui gloriae cupidus constitutiones suas cum elogio memorare solet, non potest non hic quoque nouae constitutionis mentionem facere et eum in finem quaedam de repletionem legitimae inferre. Quae omnia si probe consideres, facile patebit, nouum illud beneficium, quod praesenti lege a se in nepotem collatum iactitat Imperator, necessario respicere querelam

antea nepoti non competentem, ideoque verba illa, *ut perfruat* etc. in quibus a diuerticulo redit legislator, a proxime antecedentibus separari et ad superiora referri debere. c) Nouum explicationis, qua dissentientes cit. L. 34. in suas partes trahunt, praesidium latere autumat Excell. VOORDA) in uerbis ultimis, *scilicet post aditam haereditatem*. Cum enim uidit, IVSTINIANVM in L. 36. C. Eod. A. 531. promulgata constituisse, ut quinquennium, quo praescribitur querelae inoff. testam., ab adita hereditate computetur, Imperatorem in fine L. 34. A. 530. publicatae, uel ineptum fuisse et nihil egisse, uel sub noce: *querela*, actionem ad supplementum intellexisse arbitratur, maxime cum uocabulum illud sit generale et saepius alias actiones, quam praecise querelam inoff. test. denotet. Sed, quod pace tanti uiri dictum sit, non impedire mihi uidentur uerba laudata, quo minus uox *querela* de illo remedio, quo testamentum inofficiosum rescinditur, intelligi queat. Circa terminum, a quo computandum sit, quinquennium querelae inoff. test. diuersas fuisse ICTORUM sententias, illudque secundum VLPIANVM ab adita hereditate, secundum MODESTINVM autem a morte testatoris ecurrisse, ipsa L. all. 36. §. 2. docet. Quid uetat autem afferere, IVSTINIANVM iam A. 530. VLPIANI opinionem fuisse am-

c) A IVSTINIANO nostro non alienum esse, hoc intricato loquendi genere uti, demonstrat L. ult. C. de reb. cred. Huius enim legis uerba finalia, *ne cui ex delicto etc.* si coniunguntur cum proxime praecedentibus: *Sed si etc.* plane nullum sensum exhibent, ideoque referenda sunt ad uersum superiorem: *Nobis itaque*

etc. cuius adaequatam rationem continent. Nec ueteribus iuriconsultis inusitatum fuisse, rapta occasione orationi suae quaedam non exacte ad rhombum pertinentia inferere, exemplis larga manu congestis docet Excell. VOORDA in Elcctis cap. 5. et 6. d) Lib. cit. cap. 11.

amplexum, sed anno demum insequenti sententiam suam la-
tius expoluisse. Forsan ipsa verba ultima L. 34. ansam dede-
runt, ut ICTi eorum temporum nouo ardore disputarent,
quis terminus aequitati magis conueniret; et ita concertatio-
nibus suis Imperatorem permouerunt, ut controuersias illo-
rum ex instituto dirimeret. Itaque nec hoc impedit, quo
minus uersum: *ut perfruatur etc.* ad solam querelam inofficiosi
testamenti referamus. Et cum haec omnia luculenter euin-
cant, IUSTINIANVM non demum per L. 34. all. nepoti
concessisse, ut supplementum legitimae peteret, facile patet
conclusionem, quae huic hypothefi in ratiocinio dissentien-
tium superstructa est, solido fundamento destitui.

§. XIII.

RELIQVAE OBJECTIONES REFVTANTVR.

Ventilato huic aduersantium argumento addi adhuc
posset alterum, nimirum in modo explicata L. 34. tanquam
singulare beneficium nepoti tribui, ut querela in poste-
rum ad illum transeat, itemque in L. 36. C. Eod. diferte con-
stitui, ut querela non nisi praeparata transmitteretur ad he-
redes extraneos, et simul in utraque lege commemorari
supplementum legitimae. At uero probabile non esse, Im-
peratorem filuisse differentiam inter querelam inoff. testam.
et petitionem supplementi legitimae, si, quantum ad transmissio-
nem ad heredes, in hac aliud, ac in illa, obseruari uoluisset.
Sed respondeo, minime necessarium fuisse, hoc discrimen in-
dicari, de quo non facile quis dubitare poterat. Etenim
saepius a) dictum erat, querelam inoff. testam. in posterum
non dari, si legitima ex parte relicta esset, nec usquam con-

a) L. 30. 31. 32. C. de inoff. test. C 3 titu-

stitutum, ut exactio supplementi naturam querelae inofficiosi testamenti indueret. Accedebat, quod odiosum illud rescissionis testamenti et accusatio de iniuria a) per exheredationem uel praeteritionem illata, cessarent in petitione supplementi, adeoque rationes deficerent, ob quas ad personas eorum, quibus legitima debebatur, restricta erat querela. Et ex hoc simul refutatur ratio tertia ab aduersantibus adduci solita, scilicet surrogatum sapere naturam eius, cui surrogatur, ideoque actionem ad supplementum tendentem ad instar querelae inoff. testam. non transire ad heredes extraneos. Ut taceam enim, admodum fragilem et legum auctoritate minime stipitam esse hanc regulam, illa sane in hoc casu applicari nequit, ubi de aliis tot tantisque differentiis clarissime constat.

§. XIV.

SUPPLEMENTVM LEGITIMAE PRAESTANDVM EST
AB HEREDIBVS A TESTATORE INSTITVTIS
EORVMQVE HEREDIBVS.

Ab illis, qui petere possunt supplementum legitimae progredimur ad eos, a quibus illud exigi potest. Hi sunt soli heredes illius, qui ad legitimam relinquendam obligatus fuit, siue testamento scripto, siue nuncupatio instituti sint. a) Quinam uero legitimam relinquere debeant, pluribus exponere hic superfedeo, cum illud ex determinatione personarum, quibus debetur, §. X. allata, satis manifestum sit. Inter heredes uero nullum discrimen est statuendum, ita ut et omnes et aequis partibus teneantur, duabus tamen obseruariis exceptionibus. Prima locum habet, si fratri turpis persona est praelata. Quae cum sola iniuriam inferat fratri in legitima

a) Cf. L. 8. ff. de inoff. test.

a) L. 30. 31. C. de inoff. test. N. 115. c. 5.

legitima laeso, non nisi ab hac repletio supplementi exigenda erit. Secunda est, si testatorem aliud uoluisse appareat. Pone enim v. gr., hunc filio certam rem legitimae nomine dedisse, et nepotem ex hoc filio nominasse heredem illorum, quae ultra datam filio legitimam secundum successionem ab intestato ipsi competiissent. Tunc sane testatoris ea mens fuit, ut nepos portionem filii non nisi deducta legitima haberet. Hinc, si citra opinionem testatoris contingat, ut res filio data legitimam non exaequet, uoluisse uidetur, ut ex iis, quae nepoti reliquit, legitima repleatur. Et cum testatorum uoluntatem in primis sequi teneamur, hoc casu solus nepos, non autem coheredes, ad supplendam legitimam adstrictus esse uidetur. b) Obligationem autem replendi id, quod minus legitima relictum est, non in testatoris heredum personis subsistere, sed ad eorum quoque heredes transire, non est, quod ulli dubitemus, siquidem testatoris heredes cum omnibus, quibus ex eius bonis aliquid debetur, quasi contrahunt per ipsam hereditatis acquisitionem.

§. XV.

NON AUTEM A LEGATARIIS ET TERTIIS RE-
RUM HEREDITARIARUM POSSESSORIBVS.

Praeter heredes a testatore institutos eorumque heredes, legatarios quoque et tertios rerum hereditiarum possessores ad praestandum legitimae supplementum plerumque astringunt DD. a) Ast iuris nostri autoritate destituuntur. Generatim enim sciendum est, leges non nisi heredibus legitimae repletionem iniungere, nec ullibi legatiorum uel tertii rerum hereditiarum possessoris mentionem facere.

Quod

b) Cf. SWEDERI cit. Diff. §. 35.

a) SWEDERI cit. Diff. §. 36.

Quod autem speciatim legatarios attinet, nec analogia iuris demonstrat, actionem ad supplementum legitimae aduersus illos intendi posse. Licet enim legitimam quasi aes alienum consideres, certissimum tamen est, solos heredes, non autem legatarios, ad soluendum illud teneri. Et sicut illi his pro rata detrahunt, si massa reliqua hereditatis non sufficit luendo aeri alieno, ita quoque illi, quibus legitimae supplementum debetur, adstringere possunt heredes, ut legatariis pro rata detrahendo legitimam suppleant. b) Quod si facere omiserint, suam sibi imputent negligentiam c) Quum itaque actio ad supplementum legitimae ne quidem contra legatarios competit, multo minus contra tertium rerum hereditariarum possessorem dabitur, contra quem ne quidem species tituli allegari potest. Primo enim nullum ius in rebus hereditariis datum est iis, quibus minus portione legitima relictum. Equidem ex l. 36. C. de inoff. test. ubi, quamuis de supplenda legitima testator nihil adiecerit, repletio nihilominus ipso iure inesse dicitur, nonnulli inferunt, hanc repletionem ad instar Falcidiae res hereditarias ita afficere, ut vindicationi sit locus, alii uero ex eadem ius tacitae hypothecae eliciunt. Verum ipsa legis inspectio unumquemque docet, uerba, quibus innituntur aduersarii, nihil aliud innuere, quam quod, licet testator de supplenda legitima nihil addiderit, illud tamen pro adiecto habendum sit. Deinde nec leges ullae actionem ad supplem. legit. tendentem annumerant iis, quae in rem scriptae sunt. Rem autem minime conficit unica fere, quam dissentientes in medium proferunt ratio, quod res here-

b) Ea, quae hic obmoueri possent, dubia eleganter remouet VOE-

TIVS ad ff. Tit. de inoff. test. §. 70.

c) L. 203. de R. L.

hereditariae saepius apud alios quam heredes haereant ideoque necesse sit contra illos tertios possessores actionem ad supplementum legitimae indulgere. Nam et hic contra heredes agi potest, ut uel ipsi conueniant possessores illos, uel actiones suas cedant.

§. XVI.

QVATENVS IVSTINIANVS DEMVM QVERELAM
CONTRA TESTAMENTVM EX PARTE INOFFICIO-
SVM SVSTVLISSE DICI POSSIT, IN-
QVIRITVR.

Iam peruenimus ad definiendum genus actionis, qua id, quod minus legitima relictum, peti debet. De quo ut eo magis constet, pauca ex historia praemittere liceat. Quum per colorem furoris, sub quo lureconfulti introducebant querelam inofficiosi testamenti, defunctus plane inhabilis ad testandum fuisse fingebatur, primis temporibus necesse erat, ut illi, quorum ratione testator pietatis officium laesisse argui posset, uel totum testamentum euerterent, uel exclusionem ab hereditate aequo animo ferrent. Postquam autem usu fori satis confirmatum, ut testamentum, rite quidem sed inofficiose conditum, non satis tutos redderet heredes institutos, et certa portio ad excludendam querelam inoff. test. ex rationibus L. Falcidiae determinata erat, sensim inualuit, ut etiam citra totam ultimae uoluntatis euerfionem satisfieret illis, quos a parte legitimae excluserat testator. Sane PAVLVS a) de suo tempore testatur: *Filius, qui in testamento patris minus quarta portione consecutus est, iure desiderat, ut citra inofficiosi querelam quarta impleatur.* Querelam tamen in eo

D

casu

a) Rec. Sent. L. IV. tit. 5 §. 7.

casu nondum penitus fuisse prohibitam, sed institui potuisse, quamvis pars legitimae tantum adempta esset, a uero haud abludit. b) Et elegans SCHVLTINGII c) est coniectura flatuentis, integrum fuisse illi, qui totam legitimam consecutus non erat, utrum habilitatem, de bonis suis disponendi, testatori concedere, et id, quod minus legitima relictum, petere, an uero testamentum ipsum impugnare, simulque periculum subire uelit, ut succumbens in querela, etiam id, quod testamentum ipsi largiebatur, amitteret. Ad quam sententiam stabilendam faciunt locutiones in LL. huc spectantibus occurrentes, siquidem PAVLVS d) ait, filium iure desiderare, ut legitima suppleatur, et Imp. ALEXANDERE e) inquit, illum, ad quem tota legitima non peruenerat, non prohiberi inofficiosi testamenti accusationem instituere. Equidem CVIACIUS f), VINNIUS, et IANVS A COSTA g) in eo tantum casu petitionem supplementi obtinuisse uolunt, quando in testamento scripti heredes essent sanguinis uinculo iuncti cum eo, qui a parte legitimae excludebatur, institutis uero extraneis querelam esse adhibitam asserant. Sed merito illam distinctionem reiecit SCHVLTINGIUS h) allatis exemplis i) demonstrans, querelam etiam concessam esse, quamvis non extranei fuerint heredes instituti. Nec L. 3. C. de inoff. test. cui innituntur dissentientes, sententiam illorum probat. Ibi quidem testamentum est inofficiosum, et utique distinguitur, utrum

- b) Vid. L. 8. §. 3. 9. ff. de inoff. test. l. 30. 31. C. Eod. L. 2. C. Gregor. Eod. L. 1. C. de inoff. test.
 c) In Iurisprud. Ante-Iustiniana
 d) In notis ad cit. PAVLI locum.
 e) V. L. 2. Greg. de inoff. test. et L. 1. C. de inoff. donat.
 f) In Commentar. ad §. 3. I. de inoff. test.
 g) Cit. loc.
 h) Cit. loc.
 i) Cit. loc.

utrum heredes scripti fuerint extranei nec ne. Verum eam legem ad petitionem supplementi nullo modo trahi posse, uel ex eo patet, quod in casu eius legis filius in testamento matris nihil acceperat et praeteritus erat. Ut taceam in ipsa lege dici, querelam inoff. test. in specie enarratam institui potuisse, et singulari dispositione ex praesumpta matris in puerperio mortuae uoluntate uirilem portionem assignari. Argumentum quidem ad stabiliendam suam sententiam IANUS A COSTA ducere cupit ab inofficiosis donationibus, quas in extraneos collatas in totum, reliquis autem casibus ex parte inofficiosa tantum, rescindi aasserit. Verum donationem immodicam in extraneum collatam in totum reuocari posse, non probatur per allegatam ab ipso L. 4. C. de contrah. emf. siquidem aliunde constat, k) perinde esse, utrum donatarii sint donantis liberi uel extranei, et L. all. 4. commode explicari potest de rescissione donationis quoad partem illam, qua inofficiosa est. Quamuis autem ex his omnibus appareat, in eo casu, quando legitima ex parte relicta erat, mox querela totum testamentum rescissum, mox autem supplementum tantum exactum esse, Constantii Imperatoris tamen temporibus res iam ita ordinata erat, ut, quando testator id quod minus forte legitima relicta esset, repleti iussisset, supplementum legitimae saluo testamento peteretur ab heredibus l). Sin autem supplementi mentio facta non esset a testatore, querela inoff. test. utique impugnari potuit testamentum, quod uel Iustiniani temporibus adhuc obtinebat. m)

D 2

Hic

k) L. 1. C. de inoff. donatt. W. STENBERG de Port. legit. Diff. IV. c. 3. §. 5. PEREZ ad C. Tit. de inoff. donatt. nr. 4. ibique cit. DD.

l) V. L. 4. C. Theod. de inoff. test.

m) V. L. 30. C. de inoff. test.

Hic enim et hanc demum occasionem evertendi ultimam voluntatem e medio sustulit, speciali lege n) constituens, ut, siue adiciatur aliquid in testamento de adimplenda legitima portione, siue non, firmum nihilo minus sit testamentum, et legitimae supplementum tantum exigere liceat. Cum itaque IVSTINIANVS numerum casuum, in quibus, testamento subsistente, solum supplementum legitimae peti potest, insigniter auxerit, eatenus de eo non incongrue dici potest, se querelam contra testamentum ex parte inofficiosum sustulisse, ipsam tamen huius iuris originem in temporibus IVSTINIANVM longe antecedentibus esse quaerendam.

§. XVII.

AD SUPPLEMENTVM LEGITIMAE CONDICTIONE
EX L. AGENDVM EST.

Ex iis, quae modo dicta sunt, satis manifestum est, ante Constitutionem IVSTINIANI nullam legem imposuisse heredibus obligationem, ut in eo casu, si testator minus legitima relinqueret alicui, nec reliqui repletionem iuberet, supplementum illud praestarent, quippe melius per querelam prospectum erat illis, quibus legitima debetur. In L. 30. C. inoff. test. IVSTINIANVS quidem hanc obligationem constituit sed haud determinavit, quo genere actionis utendum sit. Unde, cum PAVLVS conditionem ex lege definiens a) dicit: *Si obligatio lege noua introducta sit, nec tantum eadem lege, quo genere actionis experiamur, ex lege agendum est*, nullum restat dubium, quin actio, qua supplementum legitimae petitur, nominanda sit condictio ex lege. Nonnulli quidem hereditatis petitionem, alii actionem fam. ercisc., rursus alii actionem perso-

n) L. cit.

a) L. un. ff. de condic. ex L.

personalem ex testamento hic locum habere uolunt. Sed cum sententia nostra luculenter demonstrata sit, et differentium argumenta late refutauerit SWEDERVS, b) iis ulterius persequendis non immoramur. Quantum ad actionem personalem ex testamento, moneo tantum, me loqui de illo casu, quando testator repletionem eius, quod minus legitima forte relictum esset, non iniunxit heredibus. Hoc enim si factum, curatius utique loquetur, qui actionem ad supplementum legitimae tendentem uocauerit personalem ex testamento. Cum autem conditio sit actio civilis c), eaque personalis, d) idem de remedio, quo supplementum legitimae persequimur, dicendum, ideoque in eo locum habent, quae leges de nominato duplici actionum genere tradunt. Addit quidem SWEDERVS, e) actionem nostram esse in rem scriptam, sed, hoc additamentum tanquam ambitiosum ornamentum recidendum esse, ex iis, quae allata sunt, manifestum est.

§. XVIII.

DE MODIS, QUIBUS TOLLITUR CONDICTIO
NOSTRA ET QUIDEM PRIMVM DE
RENUNTIATIONE.

Expositis haecenus iis, quae ad formandam conditionis nostrae ideam pertinent, iam subiungamus, quibus modis fiat, ut illa exceptione repelli possit. Inter hos primo loco nomino renuntiationem. Sed non omnia hic perfectae licet, quae amplissima renuntiationis materia suppeditat. Nobis sufficiat examinare, quid circa supplementum legitimae speciatim et diserte constituerit IUSTINIANVS. Hic autem discrimen esse uoluit, utrum pactum renuntiationis ce-

D 3

lebra-

b) Diff. cit. §. 2. 3.
c) L. 7. ff. de l. et l.

d) §. 15. Inst. de act.
e) Diff. cit. §. 4.

lebratum esset cum iis, qui legitimam relinquere tenentur, an cum heredibus illorum. a) In prima specie renuntiationem prorsus inuvalidam declarauit. Verum ius Romanum hac in rem eatenus correxit Pontifex, ut talem renuntiationem, si iuramento fuerit confirmata, omnino ualere iusserit. b) Et quoniam Germani adeo fauent pactis, ut et successoria bonis moribus non contraria esse iudicent, c) et ius domesticum sine dubio peregrinis praeferrere meretur, hodie ne firmamento quidem iurisiurandi opus erit. d) Pactum autem renuntiationis cum heredibus initum non quidem nullum esse uoluit IUSTINIANVS, sed definiuit tantum, quinam actus pro renuntiatione habendus non sit. Nimirum eo tempore, quo Imperator haec sanciebat, ius antiquum adhuc obtinebat, uel cuius querelam inofficiosi testamenti remisisse censebatur, qui legatum uel fideicommissum in testamento relictum acceptauerat. e) Dubitari itaque poterat, an non filius, qui id, quod in testamento patris illi relictum, acceptauerat, cum reliquis testamenti capitulis institutionem quoque alius heredis approbauisset, et ita, si minus forte legitima relictum, supplemento renuntiaffet. Et si principia iuris antiqui spectes, quaestio utique affirmanda erat. Verum has subtilitates fictioni furoris, sub quo introducta erat testamenti rite conditi impugnationem, originem debentes merito reiecit IUSTINIANVS, statuitque, ut quamuis filius per acceptationem legati uel alium actum declarauerit, se habilitatem patris de bonis suis disponendi in dubium

a) V. L. 35. C. de inoff. test.

b) Cap. 2. de pact. in 6to.

c) SCHILTERVS Exercit. X. §. 40. LEYSER Spec. XXIII. M. 5.

d) HEINECCIUS in Iure Germ.

L. H. T. 6. §. 173.

e) Cf. LEYSER Spec. XIII. M. 8.

bium non uocare, nihilominus ipsi liceat ultimam patris uoluntatem eatenus impugnare, ut praestationem eius, quod minus legitima relictum, ab herede contendat. Quae omnia si rite perpendas, simulque ipsam L. 35. C. de inoff. test. probe consideres, liquido apparet, in hac lege saltim non fundatam esse distinctionem inter renuntiationem legitimae generalem et specialem, quam ex illa elicere solent DD. f) Nec iure ex hac lege colligitur, illum, cui legitima debetur, supplementum eius adhuc petere posse, quamuis approbauerit testamentum, in quo a parte legitimae diserte exclusus est. Obstant enim huic sententiae ipsa IUSTINIANI uerba, qui uoluit, ut filius pacto suo utique grauetur, *si transactionem ad heredes paternos celebrauerit, in quibus apertissime iudicium, i. e. testamentum g) patris agnouerit.* Ex qua dispositione pronouit alueo, illum, cui per testamentum pars legitimae adempta est, eo se tueri non posse, quod hanc ultimae uoluntatis particulam pro non scripta habuerit. Nec illi proderit legitimae fauor, qui quantuscumque etiam sit, adeo tamen non exorbitat, ut illi plane renunciari nequeat. Aliud autem dicendum uidetur circa onus rebus legitimae nomine relictis impositum. Cum enim IUSTINIANVS diserte constituat h) tale grauamen pro non scripto habendum, iure suo is, qui testamentum approbat, tanquam partem eius non considerat

dispo-

f) BRUNNEMANNVS in Comment. ad L. 35. C. de inoff. test. nr. 15. FACHINAEVS in Controuers. iuris L. III. cap. 25.

g) Vocem *iudicium* hic denotare testamentum uel inde manifestum est, quod Imperator mox *iudicium paternum*, mox *testamentum paternum* dicit. Et

eodem significatu apud ueteres iurisconsultos frequenter occurrit uox *iudicium*. Cf. PAULI Rec. Sent. L. IV. T. 5. §. 7. L. 1. C. Theod. de inoff. test. et BRISONIUS de Verb. Sign. h. v.

h) L. 32. C. de inoff. test.

dispositionem legitimae onus imponentem. i) Quodsi autem filius diserte declarauerit, se, quod ad onus impositum, morem gesturum uoluntati paternae, filius magis ex promisso suo quam ex testamento patris tenebitur. k) Et ea quidem, quae ex iure Romano de eo, qui legatum uel fideicommissum in testamento relictum acceptat, tradidi, in liberis quidem, non autem in parentibus et fratribus admittit WESTENBERG. l) Ast illum halucinari clarissime liquet ex clausula finali huius legis. Quamuis itaque concedamus, legem l. §. 3. ff. Si quis a par. man., ex qua in parentibus, quantum ad renuntiationem, aliud obtinere asserit ac in liberis, loqui de casu, quando minus legitima relictum est, illi tamen manifesto tam derogatur per laudatam IVSTINIANI constitutionem.

§. XIX.

DE PRAESCRIPTIONE CONDICTIONIS
NOSTRAE.

Alter modus, quo remouetur conditio nostra, est praescriptio, quam ab adita hereditate currere et triginta demum annis absolui uerius est. De priori nullum est dubium, quum ante acceptionem delatae hereditatis contra certam personam tanquam heredem agi nequit. Quod posterius attingit, ex §. XV. constat, actionem nostram esse personalem. In istis autem remediis regulam constituit IVSTINIANVS, a) ut triginta annorum spatium extinguantur. Hos itaque limites

i) MEVIUS P. IV. Decif. 15. 1) De Port. legit. Diff. IV. c. 5.
STRYKII Diff. de casibus circa §. 5.
legitimam controuersis. cas. 7. a) L. 3. C. de praeser. 30. uel 40.
ann.
k) MEVIUS c. 1.

tes coarctare non licet in ulla actione, quae per LL. differentim excepta non est. Nupiam autem deprehenditur exemptio actionis nostrae a regula, et potius menti LL. aduersari uidetur, ut illa breuiori, ac triginta annorum, spatio consumatur. Id enim agebat IUSTINIANVS per L. 30. C. de inoff. test., ut in eo casu, quando de supplenda legitima nihil adiectum erat in ultima uoluntate, non solum testatoribus sed etiam illis, qui a parte legitimae exclusi sunt, consulereetur. Hinc non solum uoluit, ut testamentum aequae firmum esset, ac si testator legitimam replere iussisset, sed etiam, ut exclusi a parte legitimae iisdem iuribus gauderent, quae illis competissent, si testator ipse repletionem legitimae inculcasset. In quo posteriore casu, cum patuerit actio ex testamento annos triginta durans, nostrae actioni aequae longus terminus concedendus erit. Et hanc sententiam communiter tenent DD. b) Sed eadem fere argumenta, quibus transmissionem actionis nostrae ad heredes impugnari uidimus §. XII. et XIII. hic quoque obmovent HUBERVS, c) CUIACIUS, d) et IANVS A COSTA, e) quos secutus est Excell. PESTELIUS. f) Verum uberior L. 34. C. de inoff. test. explicatio, quam §. XII. attuli, sufficienter euincit, uerba ultima laudatae legis non pertinere ad actionem supplementum legitimae intendentis, quam sub generali nomine *querelae* comprehendi uolunt, sed ad querelam inoff. test. Et cum §. XIII. infirmitatem argumenti a surrogatione actionis nostrae

b) MULLER ad STRUVIUM Exercit. X. §. 31. lit. v.

c) In Praelect. ad ff. Tit. de inoff. test. §. 20.

d) In Consultat. LX.

e) In Comment. ad §. 3. Inst. Tit. de inoff. test.

f) In Programm. de differentia querelae inoff. test. et conditionis ex L. 34. C. de inoff. test.

frae in locum querelae inoff. test. iam indicavi, illa hic repetere superfedeo. Per eadem simul enervatur ratiocinium a querela inofficiosae donationis ductum, si quidem haec querelae inoff. test., non autem actioni ad supplementum legitimae tendenti, aequiparatur, ac inter querelam inoff. donat. et conditionem nostram maximum intercedere discrimen uel ex eo patet, quod illa rescissionem actus per se ualidi, haec autem contrarium rescissionis, nimirum conseruationem testamenti, intendat.

SECTIO SECVNDA

DE PARENTIBVS ET FRATRIBVS EX L. XXX. C.
DE INOFF. TEST. AGERE VALENTIBVS
SPECIATIM.

§. I.

PARENTIBVS DEBETVR LEGITIMA.

Ex praecedenti Sectione constat, remedium nostrum dari parentibus et fratribus, si legitima primo iis debetur, et secundo, illa iusto quidem modo, sed non in totum relicta est. Et ea, quae ad posterius spectant, satis quidem pro scriptiunculae huius limitibus §. III - IX. exposita uidentur. Prius autem quod attinet, pro certo posui in §. X. parentibus et fratribus competere legitimam. Hoc itaque in praesentiarum breuibus euincam, et praesertim inuestigabo, utrum omnes omnis generis parentes et fratres, an certa illorum species legitimam, indeque, si pars eius data est, supplementum petere queat. In cuius quaestionis uentilatione, naturalem rationem secuturus, primo loco de parentibus exponam, et ab his ad fratres me confe-

conferam. Vix autem est, quod moneam, de parentum iure in legitimam sermonem esse non posse, nisi in eo casu, quando descendentes, qui illam petere possint et uelint, non extant. a) Sin hi deficiant, et, turbato mortalitatis ordine, parentes post fata liberorum sint superstites, illis omnino legitimam deberi, nemo ibit inficias. b)

§. II.

AN IN LEGITIMA A LIBERIS CONCLVDENDVM
AD PARENTES?

Quoniam parentibus *non minus* quam liberis hereditas relinquenda esse dicitur, a) et ius nostrum de legitima parentum et liberorum, tanquam de correlato, loquitur, b) parentes eodem iure ex bonis liberorum sibi uindicant legitimam, quo hi eam ex illorum hereditate postulant. Vnde fluit, ut descendentes, qui petere potuissent legitimam ex bonis alicuius ascendentes, si illi fuissent superstites, huic uicissim illam relinquere teneantur. Sicut autem singularis ratio quandoque efficit, ut descendentes, quibus in dato casu non competeret legitima, hanc nihilominus exigere possint, c) ita necesse est, ut ascendentes, si ista ratio cesset in illis, eodem iure in bona horum descendendum non gaudeant. Hoc itaque obseruato ab obligatione ascendentium, legitimam descenden-

E 2 tibus

a) L. 8. 14. 15. ff. de inoff. test. cf. quoque Nou. 118. c. 1.

b) §. 1. Inst. de inoff. test. L. 1. 14. 15. ff. Eod. Nou. 1. praef. §. 2.

a) L. 15. ff. de inoff. test.

b) §. 1. Inst. de inoff. test. L. 1. ff. Eod.

c) Exemplum est in liberis ex putativo matrimonio procreatis. Hi enim, utpote incestui originem debentes, ad legitimam non admitterentur, nisi saltem unus parens iusto errore ductus uetitas nuptias contraxisset.

tibus relinquendi, ad obligationem horum, illis idem officium exhibendi, recte concluditur.

§. III.

PRIMA ET SECUNDA PARENTVM DISTINCTIO
EXPONITVR.

Triplici autem potissimum respectu nobis considerandi ueniunt parentes, nimirum ratione sexus, gradus, et denique modi, quo certae personae in numerum parentum referuntur. Intuitu sexus regulariter nulla obtinet differentia, siquidem leges generali parentum nomine utuntur, quod mares et feminas comprehendit. a) Et de iure feminarum petendi legitimam eo minus dubitandum est, quod illis querela inoff. test. diferte conceditur. b) Quod gradum spectat, appellatione parentum omnes in infinitum ascendentes continentur c) ideoque non solum patri et matri, sed etiam auo, et proauo, et deinceps omnibus superioribus legitima debetur. d) Hoc tamen non ita dictum uelim, ut omnes, qui supersunt, ascendentes simul legitimam exigere posse, asseram. Nam propiorem excludere remotiorem, nullum est dubium. Quod autem ascendentes utriusque stemmatis non succedunt in capita, sed paterni dimidiam, dimidiam materni capiunt e), facile colligitur plura unius lineae membra unam personam sustinere, ideoque auum maternum, cuius uxor mortua est, tantum legitimae nomine consequi solum, quantum auus et auia paternae lineae coniunctim accipiunt.

§. IV.

- a) L. 4. de in ius uoc. L. 51. de Verb. Sign. c) L. 4. de in ius uoc. L. 51. de V. S.
b) L. 17. C. de inoff. test. cf. etiam d) Nou. i. praef. § 2.
L. 8. §. 5. ff. Eod. e) Nou. iug. c. 2.

§. IV.

TERTIA PARENTVM DISTINCTIO

TRADITVR.

Si respicis modum, quo certae personae in numerum parentum referuntur, duplex illorum sese nobis offert, genus, commodius pro duplici descendendum, de quorum hereditate quaeritur, genere definiendum. Scilicet quaedam personae per naturam in serie descendendum eius, qui sibi ius in legitimam asserit, sunt constituti, quaedam uero per institutum civile in numerum liberorum referuntur, quum naturales non sint, uel civiliter esse desierint. Priores liberi naturales in sensu lato, posteriores civiles audiunt. Naturales rursus in tres classes distinguendi ueniunt. Qui enim procreantur a matre, quae saltim grauiditatis a) tempore illi, a quo liberi concepti sunt, iusto matrimonio iuncta fuit, nomine legitimorum gaudent. Illi uero, in quibus hoc deficit, si illis iura et obligationes legitimorum post natiuitatem tribuuntur, legitimati uocantur, sin minus, illegitimorum nomen retinent. Illegitimorum nonnulli ex concubitu, simpliciter tantum illegitimo, procreantur, et mox naturales in sensu stricto, mox spurii appellantur, prout uel ex concubina, uel ex stupro suscepti sunt. Alii uero ex coitu damnato nascuntur, eoque uel adulterio uel incestu, hinc adulterinorum et incestuosorum nomina fortientes. Iam de singulis uidebimus et ius ascendendum, legitimam eiusue supplementum sibi

E 3

uindi-

a) L. II. de nat. lib. L. 3. §. pen.
ff. de suis et legit. hered. BER-

GERI Decon. iur. L. I. T. 2.
§. 2.

uindicandi ex bonis descendendum, secundum singulas horum species perpendemus.

§. V.

DE PARENTIBVS LIBERORVM LEGITIMORVM.

Liberorum legitimorum ascendentibus legitimam deberi, adeoque ab illis, si tota relicta non sit, supplementum iure exigi, extra omnem dubitationis aleam positum est, siquidem de his maximo iure intelligitur, quod leges de parentibus statuunt. Cardo autem rei in eo uersatur, num ille, ex cuius bonis sibi quis legitimam afferit, per iustum matrimonium ab eo descendat. Qua in re probe notandum est, in serie matrimoniorum, per quae quis descendit, nec unicum illegitimum tolerari, et per sobolem ex iniusto concubitu procreatam filium legitimorum descendendum profus abruptum. Leges enim uolunt, ut inter descendentes et ascendentes legitima custodiatur consequentia. a) Et sicut interuentus filii naturalis efficit, ut auus necesse non habeat nepoti aliquid relinquere, b) ita quoque per §. II. illi ex huius bonis nihil debetur. Quod autem ipsum coniugium legitimum attinet, tale non est matrimonium conscientiae, et quod ad morganaticam uel ad thalae contrahitur. c) Idem in Germania matrimonium Christianorum copula sacerdotali destitutum est illegitimum, d) nisi aliud uoluerit is, penes quem

a) L. 12. C. de nat. lib.

b) L. cit.

c) ENGAVII Ius Canon. L. II. §. 168. 169. BOEHMERI Ius Eccl. L. IV. T. 3. §. 56 et 60.

d) BOEHMER C. I. L. IV. T. 3.

§. 45. GRIMMEISEN Diss. de liberis ob deficientem in parentibus benedictionem sacerdotalem non legitimis. Sect. I. §. 5. et Sect. II. §. 3.

quem est legum condendarum potestas. Et, si quas forte sollemnitates nuptiis contrahendis absolute praescripissent leges particulares et Statuta loci, illarum neglectus faceret, ut matrimonium iustis nuptiis accenseri non posset. Unde liberorum ex nominatis matrimoniis susceptorum ascendentes, quia legitimis, nihil debetur, adeoque hi eo, quod ipsis forsitan relictum est, contenti esse debent. Matrimonium vero putativum, quamvis legitimum dici nequeat, qua coniugem tamen in bona fide constitutum eosdem effectus habet, quos iura communia largiuntur iustis nuptiis. e) Hinc consequitur, utrique parenti, si fuerit in bona fide, legitimam eiusque, si minus illa relictum est, supplementum competere. Sin autem in alterutro bona fides desit, huic merito denegatur f) portio parenti legitimo debita. Contrariam quidem sententiam amplectuntur, et etiam coniugi bona fide desituro legitimam tribuunt nonnulli DD. g) Verum refelli iam videntur generali regula, h) quod nemini dolus suus prodesse debeat. Et maxime obstat illis, quod in tali parente cesset bona fides, qua se distinguere deberet a patre liberorum illegitimorum; ideoque beneficia, quae huic denegantur, uti infra ostendetur, illi tribuenda non sint.

§. VI.

SPECIES LEGITIMATIONIS DESCRIBUNTUR.

Progredimur ad ascendentes illorum, qui legitimi sunt. Per legitimationem vero liberis illegitimis tribuuntur

iura

e) HERTIVS in Diss. de matrimonio putativo, §. 21.

f) MERLINVS de Legitima L. I. T. 2. Q. 12. nr. 115. HERTIVS cit. Diss. §. 36.

g) GVTIEREZ Quaest. pract. L. III. Q. 74. CAEVALLOS in

Spec. aur. comm. opin. Q. 697. nr. 16.

h) L. 12. de dol. mal. L. 134. de R. I.

iura et obligationes liberorum legitimorum. Hae qualitates morales duplicis sunt generis. Quaedam enim liberis legitimis competunt intuitu reliquorum civitatis, in qua degunt, membrorum. a) Praeter has autem nonnullae cadunt in liberos legitimos, quatenus considerantur ratione iuncti familiae, per quod cum aliquo iuncti sunt. Quodsi iura et obligationes prioris generis tantum tribuuntur, legitimatorem uocemus imperfectam. Sin qualitates morales posterioris generis in illos conferuntur, perfectam appellemus. Et ut accurate procedamus, circa perfectam probe considerandum est, utrum ratione patris b) tantum an etiam caeterorum familiae membrorum, illegitimis tribuantur morales legitimorum qualitates. In hoc casu legitimatorem appellare liceat simpliciter perfectam, in illo secundum quid talem. Pro diuersis legitimatorem speciebus diuersa quoque sunt iura ascendentium, legitimam eiusue supplementum petendi.

§. VII.

APPLICATIO AD LEGITIMAM PARENTVM.

Legitimationis simpliciter perfectae species est illa, quae fit per subsequens matrimonium, utpote quod ea ui pollet, ut liberi ex iisdem parentibus antea procreati postea genitis per omnia exaequentur, et ita iusti ac legitimi habeantur. a) Proinde dubitandum non est, ratione illorum idem ius competere ascendentibus, quod iis circa legitimam ex bonis liberorum legitimorum petendam in §. V. adscripsi. Ille

a) Huc pertinet, si in certo loco liberis legitimis solis adspirare licet ad collegia artificum, uel certum aliquod munus.

b) Hoc contingebat in legitimatorem per oblationem curiae, uti docet L. 9. C. de natura lib. a) L. 5. L. 10. C. de natur. lib.

Ille effectus autem cuius legitimationi, quae fit intercedente principis rescripto, tribui nequit. Ea quidem, quae iam apud Romanos in usu erat, et praecedentibus patris precibus fiebat, perfecta est, et quidem simpliciter talis, siquidem eiusmodi legitimationi nihil a legitimis filiis differre dicuntur. b) In Germania vero usu inualuit, ut liberi illegitimi ignorante faepius, quin mortuo patre, legitimationem a principe impetrent. c) Inspiciendum itaque est ipsum principis rescriptum in determinando iure successione et legitima. Quodsi legitimatione forsan secundum quid perfecta intercesserit, solus pater legitimam eiusque supplementum petere potest. Sin illa fuerit simpliciter perfecta, omnes ascendentes eo iure gaudebunt. Imperfecta cum tantum intuitu reliquorum principis subditorum illegitimos exaequet legitimis, maculam natalium quidem diluit, sed reciprocam successionem inter illegitimos et illos, qui cum ipsis sanguine iuncti sunt, non constituit. Cum autem legitimam nemo petere possit, nisi qui ius succedendi ab intestato habeat, facile patet ex bonis illorum, qui imperfecte legitimationi sunt, nec legitima nec supplementi eius nomine quicquam deberi.

§. VIII.

 DE LIBERORVM SIMPLICITER ILLEGITIMORVM
 PATRE EIVSQVE ASCENDENTIBVS.

Circa hereditatem descendentium illegitimorum, ex damnato coitu non procreatorum, diuersa sunt patris, et matris

F

tris

b) N. 89. c. 9. §. 1.

c) STRYK in V. M. ff. Tit. de his, qui sui vel alieni iuris §.

18. MEVIUS Part. IX. Decif. 125. 126.

tris, et alterutrius ascendentium iura. Liberis illegitimis contra patris testamentum non dari querelam, certissimum est. Illis enim, qui inter illegitimos maiori favore gaudent, nimirum susceptis e concubina, id singulare beneficium dedit IUSTINIANVS, a) ut in eo casu, si pater intestato mortuus fuerit, nec legitimam sobolem relinquat, ex bonis eius sextantem cum matre partiendam accipiant. Et quamuis in illorum fauorem testandi licentiam concedat patri, obligationem tamen nullam imponit. Vnde, cum IUSTINIANVS diserte sanxerit, b) ut mutuum succedendi ius obtineat inter parentes et liberos naturales, pronò fuit alieo, patri naturali merito denegari legitimam. Foran autem quis putet, auum, qui patrem talis partus naturalis ex iustis nuptiis suscepit, iure sibi vindicare legitimam, quod ille poenam delicti a filio commissi ferre nequeat. Sed supra §. V. iam obseruavi nepoti ne quidem aperiri successione ab intestato, nisi per legitima matrimonia descendat ab eo, de cuius hereditate quaeritur. Quanto magis itaque illi, qui partui naturali ultra patrem in linea recta iuncti sunt, a legitima excludentur?

§. VIII.

DE EORVNDEM MATRE ET EIVS
ASCENDENTIBVS.

Si de matre quaeris, naturalibus liberis idem ius competit in bona materna ac legitimis. a) Et ipsis spurii testamentum matris, quo legitima illorum laeditur, inofficiosum dicere

a) Nou. 89. c. 12 §. 4.

b) Nou. cit. c. 13.

a) L. 5. C. ad SCtum Orphit.

dicere utique licet. b) Quod si uero mater illustris sit, et illa liberos ex iustis nuptiis procreauerit, ad spurios nihil penitus ex successione materna peruenire uoluit IUSTINIANVS. c) Quoniam autem tunc demum exclusit spurios, si mater habeat liberos legitimos, illi, si soli sunt, iure suo querelam contra testamentum matris inofficiosum mouere posse uidentur. Et haec, quae de successione spuriorum in bona matris dixi, circa hereditatem ascendentium matris quoque locum habere, apparet ex responso MODESTINI, d) secundum quod ad successorem ascendentium maternorum descendentes uulgo quaesiti aequae uocantur ac legitimi. Cum uero liberi legitimam relinquere teneantur ascendentibus illis, ex quorum bonis ipsi illam uindicaturi essent, si mortalitatis ordo non fuisset turbatus, per §. II. ex praecedentibus inferre licet, matri eiusque ascendentibus ex bonis liberorum, tam spuriorum quam naturalium, legitimam competere, ideoque, si minus illa relictum sit, supplementum adhuc deberi. Exceptionem tamen faciendam esse in matre illustri eiusque ascendentibus, ratione spuriorum, qui matri suae non fuerunt soli, per se patet.

§. X.

PARENTIBVS INCESTUOSORVM ET ADVLTERINORVM NON DEBETVR LEGITIMA.

Parentes uero incestis uetitisque nuptiis sese commaculantes, quum non habere liberos credantur, a) et procreati ex damnatis eiusmodi amplexibus adeo excludantur a successione ab intestato, ut ne quidem alimentorum nomine

F 2

illis

b) L. 29. §. 1. de inoff. test.
c) L. 5. C. ad Sctum Orphit.

d) L. 8. ff. unde cognati.
a) L. 6. C. de inc. nupt.

illis quicquam deberi uoluerit IUSTINIANVS, b) quanto minori iure ex horum liberorum facultatibus sibi quicquam afferent ascendentes?

§. XI.

DE PARENTIBVS ARROGATORVM.

Deuenimus ad parentes ciuiles seu illos, qui per leges numero parentum inferuntur. Etenim illae concefferunt, ut quis in locum filii uel nepotis adfciscat aliquem, qui naturalis non est, uel per emancipationem ciuilitate defuit. Parentes autem adoptiuorum non omnes eodem iure utuntur. Optimae sunt partes eorum, qui per arrogationem liberos afsecuti sunt. Cum enim arrogatus familiae patris arrogatoris aggregetur, a) patri eiusque ascendentibus ratione arrogatorum liberorum eadem iura, quae in liberos naturales legitimos ipsis tribuunt leges, competere, satis manifestum est. Vnde ob ius mutuae fucceffionis confequitur, arrogatum fecure non testari, nisi arrogatori eiusue ascendentibus legitimum reliquerit.

§. XII.

SPECIATIM DE FEMINA ARROGANTE.

Quamuis autem femina in regula non possit arrogare, a) Princeps tamen hanc facultatem illis concedere potest, quod exemplo suo demonstrant DIOCLETIANVS et MAXIMIANVS. b) Autumat quidem VINNIVS, c) talem principis indulgentiam feminis nuptis tantum concedendam esse, quia in his solis locum

b) N. 89. c. ult.

a) l. pen. §. ult. C. de adopt.

a) §. 10. Inst. de adopt.

b) L. 5. C. de adopt.

c) Ad §. 10. l. de adopt.

cum habeat solatium liberorum amissorum, quod tanquam ratio dispositionis allegatur. Verum Imperator LEO inuuptis facultatem adoptandi largiens, c) argumento est, Imperantem in tribuendo iure arrogandi ad hanc conditionem non adstringi. Praetor quidem et Iureconfulti ueteres, qui destituti erant facultate leges immutandi, si contra illas aliquid introducere cupiebant, fictione uti cogebantur, ideoque semper tales personas talesque circumstantias, in quas fictio cadere poterat, requirebant. Verum princeps alicui certa iura largiturus, quae illi hucusque per leges non competunt, istis fictionibus haud indiget, sed per directam uoluntatis suae declarationem exceptionem a lege facit, uel illam plane abrogat. Quando itaque femina ex permisso principis aliquem arrogat, hic perinde, atque si ex illa progenitus esset, uicem naturalis legitimique filii habet. d) Proinde iura, quae arrogatori eiusque ascendentibus in bona illorum, qui per arrogationem locum legitimae sobolis obtinuerunt, competunt, feminae quoque arroganti eiusque superioribus adscribenda sunt.

§. XIII.

DE PARENTIBVS ADOPTIVORVM.

Post ascendentes arrogatorum sese nobis offerunt ascendentes adoptiui, sensu strictiore ita dicti. Satis autem manifestum est, adoptionem plenam hic tantum uenire in computum. Licet enim illi, qui minus plene adoptati sunt, successione ab intestato gaudeant, extraneus tamen adoptans testamento illis quicquam relinquere non tenetur, a) et uice

F 3 uersa

c) Nou I.con. 27.

d) L. 5. C. de adopt.

a) L. pen. §. 1. C. de adopt.

uerſa teſtamentum adoptati a patre adoptiuo tanquam inofficioſum accuſari nequit. b) Secus haec ſe habent in adoptione plena, quae efficit, ut, quamdiu adoptatus non emancipatus eſt, huic omnino debeatur legitima. c) Vnde (per §. II. not. f.) arrogato quoque iucumbit, eandem arrogatori eiusque aſcendentibus relinquere. Et quamuis talis adoptator ſit e numero aſcendentium, ideoque legitima ipſi per ſe iam competere uideatur, adoptio tamen conditionem eius meliorem reddit. Adoptans enim propius iungitur adoptato, et ſi natura ſit auus, beneficio legis a ſecundo gradu in primum transfertur, ideoque omnes antea cum ipſo ſimul ad legitimam uenientes excludit.

§. XIV.

FRATRIBVS ET SORORIBVS DEBETVR
LEGITIMA.

Enumeratis itaque uariis parentum ſpeciebus, uentilatoque illorum iure petendi legitimam, iam diuertimur ad fratres. Horum ſub appellatione continentur quoque ſores. a) Vnde, quae in legibus de fratrum iure petendi legitimam conſtituta ſunt, merito ad ſores applicantur. Et hinc etiam breuitatis cauſa in inſcriptione diſſertationis fratres tantum nominaui, et, ſi idem in ſequentibus faciam, ſores omnimodo ſub fratrum nomine complectar. Cum uero fratribus et ſororibus detur querela inofficioſi teſtamenti, b) iisdem legitimam competere, ideoque, per Sect. I. §. X. ad conſequendum id, quod minus illa acceperunt, remedium noſtrum patere, nullum eſt dubium.

§. XV.

b) L. cit. pr.

c) L. cit. pr. et §. 4.

a) L. 93. §. 3. ff. de legat. 3. L. 35. ff. de pactis.

b) §. 1. I. de inoff. teſt. L. 1. ff. Eod. L. 27. C. Eod.

§. XV.

S E D I N C E R T O P A N T V M C A S V.

Non autem simpliciter concessa est fratribus legitima, sed plerumque illi eo, quod ipsis forsitan relictum, contenti esse debent, siquidem ad querelam, ideoque et ad remedium nostrum non admittuntur, nisi in duobus casibus. Alter est, si turpis persona fratri praelata, alter, si olim liberti, qui perperam et non bene merentes maximisque beneficiis suum patronum affecti, instituti erant, excepto tamen seruo herede necessario instituto. a) Posterior casus cum ad statum Germaniae uix quadrat, illi non immoror. Quod priorem attingit, turpis persona est, quae infamiae, turpitudinis, uel leuis notae macula adspargitur, uti tradit. L. 27. C. de inoff. testam. Quam legem adeo late patere existimant DD. b) ut etiam omnes sordido uitae genere utentes, et ex illegitimo coitu procreatos, per eam innui putent. Sed contrarium euincere studuit HEINECCIUS, c) magno cum antiquitatis et elegantioris iurisprudentiae apparatu legem laudatam explicans. Nimirum demonstrat, dictam legem a collectoribus Codicis ex duabus CONSTANTINI constitutionibus compilatam esse, scilicet L. 1. et L. 3. C. Theodos. de inoff. testam. in quarum posteriore dicit Imperator, *actionem inofficiosi fratribus relaxatam esse, quum infamiae uitis aspergitur is, qui heres extitit, omniaque fratribus tradi, quae per turpitudinem aut aliquam leuem notam capere non potest institutus.* Hinc contendit, Imperatorem respicere ad illos solos, qui per turpitudinem, uel leuis notae

a) L. 27. C. de inoff. test.

b) V. STRUVIUS Exercit. VII.

§. 20. ibique MULLERVS
litt. a.

c) In Diss. de leuis notae macula.

notae maculam hereditatem et legata ipsis relicta *capere non poterant*. Docet autem ex lege PAPIA POPPAEA, hos fuisse primo lenones, lenas, feminas ab his manumissas, personas iudicio publico damnatas, artem ludicram exercentes, et in adulterio deprehensas, secundo autem libertorum liberos, mulieres quaestum corpore facientes, et illos, quorum parentes artem ludicram exercuerunt. Priores, ob turpitudinem suam, cum ingenuis, posteriores cum Senatoriae dignitatis personis nuptias contrahere uetabat lex PAPIA POPPAEA. Et quo istud decorum eo magis obseruaretur, sanctio erat addita, ut eiusmodi coniuges nihil caperent ex mutua hereditate. Cum autem laudata L. 27. in compendio exhibeat duas CONSTANTINI constitutiones, ideoque ex his, tanquam fontibus suis, explicanda sit, ex praecedentibus infert HEINECCIUS, personas, per quarum praelationem fratribus relaxata esse dicitur querela inoff. test., non esse alias, quam praeter infames illae, quos modo enumeravi. Reliquos ob sordidum uitae genus, uel natales illegitimos, leuis notae macula forsitan laborantes excludendos esse ab illorum numero, qui fratri uiam sternunt ad querelam. Verum enimvero, quamuis id largiendum sit HEINECCIO, TRIBONIANVM, eiusue socios, immutasse constitutiones CONSTANTINI, et ea, quae cum restrictione quadam et cum respectu ad legem PAPIAM POPPAEAM statuta erant, generalibus terminis concepisse, data tamen TRIBONIANO potestas ueteribus legibus addendi et detrahendi prohibet, quo minus legem a TRIBONIANO immutatam reiciamus, et constitutioni generaliter loquenti restrictionem quam in antiquis legibus deprehendimus, rursus inferamus. Et ex hac ratione in applicatione hodierna cit. legis 27., in qua leuis
notae

notae macula adpersi sine limitatione nominantur, illi quoque in computum venire videntur, qui vel nostris temporibus tali macula laborant, quamvis non sint in numero illorum, qui ex L. PAPIA POPPAEA hereditatem capere non poterant. Cum autem negari nequeat, spurios hodie a levis notae macula non immunes esse, fratri sine dubio competet legitima, si spurius ipsi praelatus sit. d) Ille tamen error, quod uitae genus inurat maculam, satis iam extirpatus est, si solos excoriatores illorumque liberos primi gradus excipias. e) Reliqui ergo, qui fordido uitae genere utuntur, nec querelae nec conditioni nostrae uiam sternerent. Et quoniam per legitimationem macula natalium spurios adhaerens penitus abluatur, fratri nullainfertur iniuria, qui per spurium legitimum ab hereditate fratris excluditur. f)

§. XVI.

FRATRI, QVI IPSE TURPIS PERSONA EST, LEGITIMA NON COMPETIT.

Quodsi frater defuncti cum instituta turpi persona similis sit conditionis, de iniuria sibi illata queri non poterit, indeque nec supplementum legitimae petere. a) Quicumque enim tales mores in seipso probat, contra proprium iudicium venire

d) BRUNNEMANNVS ad L. 27. C. de inoff. test. nr. 2. 3. MYSINGER Cent. IV. Obf. 31. CARPZOV. P. I. c. 16. d. 71. et P. III. c. 10. d. 10.

e) Vid. Concl. Imp. de Ao. 1731.

§. 4.

f) MEVIUS P. IX. dec. 125.

a) Arg. L. II. C. de inoff. test. WESTENBERG de Port. legitima Diss. II da cap. 4. §. 7. MERLINVS de Legit. L. I. T. 2. Q. 13. nr. 36.

uenire et illos in altero improbare non debet. Et hinc spurius actionem mouere non poterit contra spurium ipsi praelatum. Attamen cum ultima uoluntas ad articulum mortis referenda sit, similis conditionis cum instituta turpi persona non est, qui relicto priori uitae genere honestiores mores induit, aut restitutam accepit famam, aut leuis notae macula purgatus est. Vnde non iniustis rationibus testamentum fratris, in quo turpis persona instituta est, inofficiosum dicitur spurius legitimatus, quia defunctus, cum testamentum mutare potuisset, idem facere neglexit. b)

§. XVII.

OPINIO ILLORVM, QVI FRATRIBVS GERMANIS
SIMPLICITER LEGITIMAM ATTRIBVNT,
VENTILATVR.

A communi opinione, in omnibus fratribus legitimam petentibus requirente iniuriam, per turpem heredem institutum illatam, recedunt VAN DE WATER a) et HERTIVS b) contententes fratres germanos nequidem per honestam personam a legitima excludi, et in consanguineis tantum requiri, ut persona turpis praelata sit. Fundamentum suae sententiae in eo ponunt, quod L. 27. C. de inoff. test. solos consanguineos nominet. Germanis autem simpliciter datam fuisse asserunt querelam ante CONSTANTINVM, qui in L. 3. C. Theod. de inoff. test. ius illud ad consanguineos eatenus extenderit, ut hi etiam in certis casibus testamentum fratris tanquam

b) Ita simili fere in casu rationes subducunt Imperatores in L. 3. C. de inoff. test.

a) Obseru. L. I. c. 12.

b) Diss. de fratris germani querela inofficiosi testamenti aduersus quoscuque.

quam inofficium accusare possent. Sed ipsis legibus propius examinatis omnis veri similitudo huius asserti evanescit. Etenim, ut ab illa quaestione, an tempore laudatam CONSTANTINI legem proxime antecedente germanis contra quoscunque data fuerit querela, ablineam, obseruo tantum in hac ipsa lege, ad quam prouocant dissentientes, non consanguineos, sed praecise germanos nominari, et his aduersus eos tantum heredes querelam relaxatam esse dici, quibus iniusta esse notas detestabilis turpitudinis constiterit. Rege- runt quidem per germanos saepius intelligi consanguineos ideoque CONSTANTINVM facientem, ut fratribus non nisi cum restrictione daretur querela, hos solos innuisse. Sed maxime a uero abludit, legislatorem, ex instituto aliquid noui ordinare et discrimen inter duo fratrum genera stabilire cupientem, uocabulo adeo ancipiti usum fuisse, quum aliud magis proprium in promptu esset. Propterea potius dicendum erit, Imperatorem non intendisse, differentiam inter fratrem germanum et consanguineum statuere, et per uocem *germanis* tam germanos proprie dictos, quam consanguineos intellexisse. Posteriores enim quandoque sub germanorum nomine uenire, et ipsi dissentientes largiuntur, et pluribus euicit GODOFREDVS. c) Et idem uel inde fit probabile, quod non uerosimile sit, Imperatorem ius fratrum circa querelam in duobus illorum generibus ordinasse, tertium autem intermedium siluisse, nisi posterius alterutri priorum annumerauerit. Tribonianus autem, sentiens ambiguitatem uocabuli *germanis*, non immerito illi substituit uocem *consanguineis*, qua mutatione nec germanos excludi, per se patet. Quodsi quis adhuc dubitet, an

G 2

ger-

Ad L. i. C. Theod. de inoff. test.

germanorum ius in legitimam aequè limitatum sit ac confanguineorum, illum satis superque conuincunt plures, quae in corpore Iuris IUSTINIANO deprehenduntur, leges, d) in quibus fratribus querela inoff. test. sub conditione, si turpes personae scripti sint heredes, conceditur, et interdum legitima deberi dicitur, sed inter germanos et confanguineos minime distinguitur.

§. XVIII.

DIVERSAE FRATRUM SPECIES TRADUNTUR.

Ei dicta igitur restrictione, sub qua fratribus competit ius legitimam sibi vindicandi, iam perlustremus diuersas illorum species, et, cui debeat legitima, cui uero deneganda sit, expendamus. Distinguentur sunt fratres uel intuitu ipsius uinculi, quo inter se coniunguntur, uel ratione modi, quo illud necitur. Vinculum ipsum mox duplex est, ita ut fratres communem habeant utrumque parentem, mox uero simplex. Prius producit speciem fratrum germanorum, posterius confanguineorum uel uterinorum, prout uel per patrem tantum, uel per matrem solam coniunguntur. Sin autem modum consideras, quo illud uinculum constituitur, fratres eodem modo, uti supra §. IV. ascendentes, distinguendi ueniunt in naturales et ciuiles, ac illi rursus in legitimos, legitimos, et illegitimos, quorum postremi iterum in naturales strictè sic dictos, spurios, et ex coitu damnato natos abeunt.

§. XVIII.

d) §. 1. Inst. de inoff. testam. Nou. i. praef. §. 2.

§. XVIII.

NON SOLVM GERMANIS, ET CONSANGVINEIS SED
ET VTERINIS DEBETVR LEGITIMA.

Fratres germanos, si qui ulli, remediis ad legitimam tendentibus uti posse, eo minus dubii habet, quo magis certum est, illa etiam consanguineis dari. a) De uterinis quid dicendum sit, est res inter Iureconsultos maxime controversa. Querelam inoff. test. illis denegant praeter alios CIVI- CIVS, b) RANCHINVS, c) REINOLDVS, d) et qui nuper uterinorum causam omni opera impugnavit Consulitiff. PÜTTMANNVS. e) Sed potiori iure illis eam tribuere videntur WESTENBERGIUS, f) MARCKARTVS, g) GRIBNERVS h) et BOEHMERVS i) quorum sententia hic erit adstruenda. Temporibus CONSTANTINI, quibus ius circa querelam, olim ualde fluctuans, magis fixum erat et stabile, in iis, qui linea transuersa defuncto iuncti erant, duo requirebantur, ut querelam instituere possent. Alterum erat, ut is, qui queri uellet, defuncti frater uel soror esset, k) alterum uero, ut iure civili ab intestato succederet illi, de cuius hereditate quaerebatur. Quod ius successio- nis, cum non nisi agnatis competeat, sub uoce agnationis

G 3 innui-

a) L. 27. C. de inoff. test.

b) Ad Nou. 84.

c) In Tract. de Success. ab intest.

§ 17.

d) In Diss. de Causis, in quibus etiam nunc querela inoff. test. est necessaria. §. 14.

e) In Diss. de Querela inoff. test. fratribus uterinis haud concedenda.

f) De Port. legit. Diss. II. c. 4. §. 5.

g) Interpret. recept. I. C. lect. L. I. c. 14.

h) In Diss. utrum fratres instituta querela inoff. test. probare teneantur, se non fuisse ingratos.

i) In Diss. de querela inofficiofi fratrum consanguineorum. §. ult.

k) L. 21. C. de inoff. test.

innuitur. De hac autem CONSTANTINVM ualde sollicitum fuisse, manifesto demonstrat ipsa illa constitutio, 1) in qua fratres uterinos a querela remouit. Difertim enim requisit, ut in fratribus consanguineis, qui testamentum fratris tanquam inofficiosum accusare uellent, agnationis uinculum adhuc duraret. Cum uero ultra duplicem, quam nominant, qualitatem, in collateralibus queri uolentibus quicumque requisitum esse non deprehendamus, nulla dubitandi ratio adest, quin defectus agnationis in causa fuerit, ob quam CONSTANTINVS a querela inoff. test. fratres uterinos arceri uoluerit. Itaque postquam IVSTINIANVS in L. 15. C. de legit. hered. sanxit, fratrem uterinum una cum consanguineo ad legitimam hereditatem uocandum esse, et per Nou. 118. c. 4. omne discrimen inter agnatos et cognatos subulit, cessat impedimentum quod uterinis obstat. Et hinc est, quod illis hodie legitima eodem iure tribuatur ac consanguineis. Contendunt quidem dissentientes, laudatam Nouellam ad solam successorem ab intestato pertinere, a qua concludi non posset ad querelam ab intestato. Sed respondeo, citatum cap. Nouellae 118. spectare ad omnem successorem, quae immediate ex lege descendit. Imperator enim generalibus terminis adhibitis ita constituit: *Nullam uero uolumus esse differentiam in quacunque successione aut hereditate inter eos, qui ad hereditatem uocantur, masculos ac feminas, quos ad hereditatem communiter definitimus uocari, siue per masculi siue per feminae personam defunctio iungebantur, sed in omnibus successioneibus agnatorum cognatorumque differentiam uacare praecipimus.* Memorat quidem Imperator in sequentibus successorem ab intestato, uerum non

1) L. 1. C. Theod. de inoff. test.

ea ratione, ut dispositionem praecedentem ad eam refringat, sed potius ut ea, quae generaliter de successione in antecedentibus statuerat, ad singularem illam, quam in prioribus huius Nouellae capitibus ordinauerat, speciem applicet. Quamuis autem uetus discrimen inter fratrem consanguineum et uterinum hodie sit sublatum, uterque tamen excluditur a legitima per fratrem germanum. Cum enim post hunc demum consanguinei et uterini ad successione ab intestato admittantur, m) necessario sequitur, ut etiam a legitima, quae illius successione partem constituit, per illum excludantur. Inter fratres itaque in petenda legitima primae sunt partes germanorum, post hos autem consanguinei et uterini aequali iure concurrunt.

§. XX.

O B I E C T I O P R I M A.

Equidem dicent contrariae sententiae fautores, rationum, quo ius fratrum uterinorum in legitimam probare studui, per L. 27. C. de inoff. test. prorsus infringi. Illa enim lege demonstrari putant, causam, quare uterini sint exclusi fuisse aliam, quam quidem agnationem, ideoque per sublationem discriminis inter agnatos et cognatos, nondum, quantum ad ius in legitimam, consanguineis exaequatos esse uterinis. Et pro hac sententia primo obtutu militare uidetur, quod, cum in L. 1. C. Theod. fratribus germanis querela tantum, *durante agnatione*, patere dicatur, compilatores codicis duas uoculas *uel. non*, subiunxerint, ideoque consanguineos, quamuis non amplius agnati essent, admiserint ad que-

m) Nou. n3. c. 3.

querelam, a qua tamen in eadem lege uterinos adhuc excluderunt. Verum nihilominus salua res est. CONSTANTINI enim tempore defectum agnationis, et cum illa coniunctae successione ab intestato, fuisse rationem, ob quam uterini non habuerunt querelam, ideoque Imperatorem in fratribus agnatis, querela inoff. test. agere cupientibus, expresse requisivisse, ut agnatio duraret, praeced. §. XVIII. iam indicavi. Et ut huius constitutionis fratribus agnatis, postquam emancipati erant, querela non patebat, siquidem tunc temporis per emancipationem ius succedendi fratribus ab intestato amittebant. Insequenti autem aequo constitutum est, a) ut etiam emancipatus frater fratri ab intestato succederet. Et hoc compilatores Codicis movebat, ut constitutioni CONSTANTINI infererent uoculas: *uel non*, et ita fratres, qui semel agnati fuerant, etiam admitterent ad querelam, quamvis agnatio, salvo tamen iure succedendi ab intestato, non amplius duraret. Cum uero uterini iure civili nondum eadem successione ab intestato gauderent, quae quidem data erat consanguineis emancipatis, ratio, quae intuitu consanguineorum determinabat compilatores ad mutandam CONSTANTINI legem, deficiebat in uterinis, ideoque passus legis hos spectans immutatus relinquebatur.

§. XXI.

OBJECTIO SECUNDA.

Rursus instant dissentientes, fratres uterinos per ipsas leges Codicis inter agnatos esse relatos, indeque, cum nihilominus

a) L. II. C. de legit. hered.

minus collectores Codicis uterinis denegauerint querelam, afferi non posse, legem 27. C. mutatam esse per Nou. 118. Verum si leges, ad quas prouocant, et ea, quae in singulis constituuntur, probe inter se comparabis, simulque temporum, quibus illae promulgatae sunt, rationem habebis, illas nobis non refragari inuenies. Prima scilicet L. 14. C. de legit. hered. promulgata est A. 1033. 11. ideoque ante compositionem Codicis repetitae praelectionis. Sed in hac discrimen inter agnatos et cognatos non tollit IUSTINIANVS, diserte professus in princ. se loqui de personis per uirilem sexum descendentibus. Attamen, dices, §. 1. addit Imperator, ut germanae consanguineae uel sororis uterinae filius uel filia, una cum fratris filio uel filia, ad successionem auunculi uocentur. Sed caue, ne a liberis sororis uterinae ad fratrem uterinum ducas argumentum. Nam expresse declarat ibidem Imperator, se unum gradum cognationis in legitimam successionem uelle transferre, caeteris omnibus successionebus secundum ius eo usque obseruatum in statu suo manentibus. Clarius uero adhuc patet, ex L. ult. C. de legit. hered. Imperatorem in L. penult. nec supposuisse, nec intendisse sublationem discriminis inter ipsos fratres consanguineos et uterinos. In illa enim, utpote A. 1034. sancita, constituit demum, ut fratres uterini una cum consanguineis ad successionem ab intestato ueniant.

§. XXII.

OBIECTIO TERTIA.

Ex hac itaque lege maiori forsan specie ueri demonstrare suscipias, uterinos eo tempore, quo collectores Codicis

H

dicis

dicis constitutionem CONSTANTINI, fontem legis 27. C. de inoff. testam., aliqua ex parte immutabant, consanguineis iam exaequatos esse, ideoque compilatores, uterinis adhuc dénégantes querelam, consulto illorum exclusionem intendisse, et a paritate, alias inter uterinos et consanguineos obtinente, exceptionem statuere uoluisse. Verum duplici responsione causam uterinorum defendere licet. Primo enim ex subscriptione legis ult. C. de Legit. hered. manifestum est, illam idibus Octobris promulgatam esse. Pone autem laudatam legem, 27. mense Junio uel Julio a compilatore suo compositam esse. Secundum hanc hypothesin, cui quid obstat, non uideo, differentia inter fratres uterinos et consanguineos tempore compositae legis 27. nondum sublata erat, indeque nulla ratio mouere poterat iureconsultum, ut legem CONSTANTINI, qua exclusionem uterinorum, immutaret. Deinde quamuis etiam largiamur, laudatam L. ult. iam fuisse publicatam, quum L. 27. compilaretur, et in iustum locum referretur, plura tamen huius rei exempla nobis asserere permittunt, compilatorem huius legis necessarium haud existimasse, immutationem illam suscipere, utpote qui probe sciret, Codici insertum iri constitutionem IVSTINIANI, qua huic legi derogatum esse quilibet intelligeret. Consultum potius illum duxisse dicas, passum legis, uterinos spectantem, haud mutare, ut ex comparatione legum Codicis de historia immutati sub IVSTINIANO iuris eo melius constaret. Ita saepius usu uenisse collectoribus Codicis, luculento exemplo demonstrant L. 34. et L. 36. §. ult. C. de donat. In priore illarum sancit Imperator, ut donatio, trecentos solidos excedens, insinuetur actis, et in posteriore constituit, ut insinuatio non sit necessaria, nisi ultra quingentos solidos dona-

donatum esset. Et quamvis facillimum fuerit, priorem legem statim secundum posteriorem immutare, nec praesumendum sit, compilatores legem 36., quae fere immediate sequitur legem 34., rescribentes, huius fuisse immemores, nihilominus legem 34. immutatam reliquerunt.

§. XXIII.

DE FRATRIBVS LEGITIMIS ET LEGITIMATIS.

Haecenus considerauimus fratres, quatenus ratione uinculi ipsius in diuersas abeunt species. Iam progrediamur, ad alteram illorum diuisionem §. XVIII. indicatam. Primi sese offerunt legitimi. His autem competere legitimam eiusque, si tota relicta non sit, supplementum, non est, quod ulli ambigamus, siquidem de illis summo iure ualent, quae §. XIV. dicta sunt. Illud tantum monendum uidetur, matrimonium putatiuum, quod ad liberos, plane pro legitimo haberi, (§. V.) ideoque fratres ex tali coniugio susceptos, tam inter se quam ratione liberorum a parentibus iisdem ex alio matrimonio procreatorum, iuribus legitimorum fratrum gaudere. De legitimatis per subsequens matrimonium idem ualeat, quod de legitimis. Illos enim aequa lance trutinari iubet IUSTINIANVS a) cum fratribus legitimis, quin mutua fratrum officia eo minus cessant inter legitimos et istos legitimatos, quo magis, secundum eiusdem Imperatoris effectum, b) illi gratias agere debent his, qui occasionem dederunt, ut illi iustorum filiorum et nomen et ordinem consequerentur.

H 2

a) L. 10. C. de natnr. liber.

b) L. 10. C. cit.

querentur. In legitimatione per rescriptum principis a tenore legitimationis omnia pendere, supra §. VII. iam indicavi. Ex iis itaque, quae ibi allata sunt, hic tantummodo concludo, legitimatum per rescriptum principis non posse fratris testamentum inofficiosum dicere, uel praeter ea, quae testamento relicta, quicquam petere, nisi legitimatio perfecta et quidem simpliciter talis intercesserit.

§. XXIV.

DE FRATRIBVS ILLEGITIMIS.

Si quaeris, quid circa fratres illegitimos et quidem naturales ac spurios iustum sit, distinguendum est ius Romanum ab hodierno. Et iure Romano, quantum ad naturales, iterum fecernendae uidentur quaestiones. Etenim sanguinis uinculum uel per patrem tantum nexum est, uel per matrem solam, uel per utrumque parentem. Primi generis fratres quasi ex fungo geniti, et inter se ne quidem cognati esse credebantur, ita ut quamuis frater naturalis per oblationem curiae legitimatus esset, omnis tamen successio inter illum et legitimum, per patrem tantum coniunctum, cessaret. a) Unde luce meridiana clarius patet, hoc casu nullo modo legitimae nomine quicquam uindicari posse. Fratri autem naturali, qui legitimo fratri per matrem iunctus est, legitimam indeque et supplementum eius competere, uel ex eo colligitur, quod illud ne quidem circa uulgo quaesitos negari possit, uti statim uidebimus. Et idem de fratre naturali, per utrumque parentem coniuncto, dicendum esse, nemo non uidet. Quod

a) Nou. 89. c. 4.

Quod spurios attinet, illi quidem tam fratri ex iustis nuptiis, quam citra illas procreato cognati erant, quia cognatio obtinet inter plures personas, quae per eandem matrem sanguine iunctae sunt; b) agnatione autem, utpote a patre descendente, c) destituebantur. Quod cum in causa fuerit, ut fratres uterini olim non admitterentur ad legitimam, quemadmodum supra §. XVIII. uidimus, necesse est, etiam spurios ab illa fuisse exclusos. Postquam uero IUSTINIANVS eadem iura largitus est cognatis, quae antea solis agnatis competebant, et ita obstaculum illud, quod fratres spurios arcebat a legitima, sublatum est, hi non minus ad illam uocantur, ac legitimi. Excipiendus tamen uideretur casus, quando mater fuerit illustris, et alter filius eius fuerit legitimus, alter uero spurius. Cum enim hunc tanquam familiae iniuriosum iudicauerit IUSTINIANVS, d) temporibus suis indignum existimans, ut mulier illustris spurios habere dicatur, hos a legitima familia matris prorsus separare et omni successione excludere uoluisse, est uerosimile. Haec omnia tamen hodiernis temporibus longe aliter se habent, cum liberi citra legitimum matrimonium procreati leuis notae macula laborant, a qua iure Romano immunes fuisse uidentur. Cum enim hac ratione ipsi sint personae turpes, frater per institutionem turpis heredis illis non infert iniuriam, (§. XVI.) ideoque illi contenti debent esse eo, quod iis forsitan assignat fratris liberalitas. Eos uero, qui amplexibus damnatis natales suos debent, quum ab omni beneficio successione arceantur, e bonis fratrum legitimae nomine nihil petere posse, satis manifestum est.

H 3

§. XXV.

b) §. 4. I. de Success. agnatorum.

d) l. 5. C. ad Scutum Orphit.

c) Cit. §. 4. Inst.

e) Nou. 89. c. ult.

§. XXV.

DE FRATRIBVS ADOPTIVIS.

Agmen claudant fratres ciuiles, seu illi qui per institutum ciuile, nimirum adoptionem a parentibus nostris factam in numerum fratrum nostrorum referuntur. a) In his normam iudicandi praebent, quae supra §. XI. et XIII. iam dicta sunt. Arrogatus itaque, cum arrogatoris familiae aggregetur, b) turpem personam heredem instituere nequit, nisi liberis arrogantis salua sit legitima, et ita uice uersa quoque ex horum bonis, si per turpem personam a legitima ex parte exclusus sit, eius supplementum iure sibi iudicatur. Adoptatus ab extraneo cum familia adoptantis nullam communionem habet. c) Adoptatus autem ab ascendente liberis adoptantis propius iungitur, et, si non emancipatus est, ius legitimam eiusue supplementum petendi merito sibi asserit, quo antea forsitan gaudius non erat.

a) L. 23. ff. de adopt.

c) L. cit. §. 1. in f.

b) L. pen. §. ult. C. de adopt.

T A N T V M.

PRAE.

PRAENOBILISSIMO ATQVE CONSULTISSIMO

DOMINO CANDIDATO

CONRADO HEINEKEN

S. P. D.

D. IOHANNES IACOBVS HOEFLER

ORDINIS ICTORVM H. T. PRO DECANVS.

Bene recleque Plautus in *Amphitr.* act. II. sc. II. perhibet:

Virtus praemium est optimum.

Virtus omnibus rebus anteit profecto.

Libertas, salus, uita, res, parentes,

Patria et prognati tutantur, seruantur:

Virtus omnia in se habet: omnia affiunt bona, quem
penes est uirtus.

*Hoc dicto sine dubio indicare uoluit Poeta, illos sibi optime prospicere, qui non fortunae bonis freti uirtute etiam suas secundas res stabilire cupiunt. Illa enim fluxa sunt; haec clara perpetuaque habetur. Quam uiuendi rationem et TV PRAENOBILISSIME DOM. CANDIDATE praeclare laudabiliterque
secutus*

secutus es. Nam ortum ducis a CONSPICVIS PARENTI-
 BVS, nec fortuna TIBI est aduersa. At solidam eruditionem
 aequae atque morum suauitatem TVA TIBI uirtute comparasti.
 Quae egregiae animi dotes non possunt non esse TIBI maximo
 honori et tutissimo felicitatis praesidio. Magni aestimo PRAE-
 STANTISSIME DOM. CANDIDATE eximias TVAS
 uirtutes TVAEQVE consuetudinis, qua tum in acrobasis meis tum
 in conuictu usus sum, grata mihi semper erit memoria. Adhaec de-
 ledor TVO haud proletariae iuris scientiae specimine, quod
 pro summis in utroque iure honoribus consequendis exhibes et
 proprio Marte defendis. Ex quo simul conicere licet, quid
 commodi a doctis TVIS laboribus in rem publicam et littera-
 riam possit redundare. Gratulor ergo TIBI summos ORDI-
 NIS NOSTRI honores optimo iure meritis; gratulor INCLY-
 TAE REI PVBLICAE BREMENSI de cunctis summae spei;
 gratulor TVO AMPLISSIMO DOM. PARENTI de filio
 egregiis uirtutibus ornato. Seruet TE DEVS IMMORTALIS
 ad seros usque annos, mi SVAVISSIME HEINEKEN, sem-
 per saluum incolumenque. Et quem ad modum TVI memo-
 ria nunquam non mihi iucundissima erit; ita fore, ut pari
 amore me perpetuo prosequaris, spero atque confido. Datum in
 Academia Iulia Carolina IIII. Nonarum Aprilis

CIOCCCLXII.

VIRO

V I R O
 PRAENOBILISSIMO ATQVE CONSVLTISSIMO
 CONRADO HEINEKEN
 AMICO EXOPTATISSIMO

S. P. D.

PHILIPPYS SCHOENE.

Nosti quidem, Amicorum Optime, quanti TE faciam, quantumque uoluptatis ex omnibus rebus, quae prospere TIBI eueniunt, capere soleam; non possum tamen, quin hodierno die publicum meae erga TE uoluntatis, meaeque laetitiae, documentum exhibeam. Quid enim exoptatius contingere mihi unquam potuisset, quem TECVM, quem indiuisum per omnem fere

ORIV

I

uitam

uitam in studiis habui comitem, laborum academicorum metam
 attingere, eodemque tempore honoribus doctoralibus exornari?
 Gratulor equidem de hac re mihi aequae ac TIBI, DOCTIS-
 SIME HEINEKEN, et utrique nostrum felicissimos inde
 auguror euentus. Vota hac occasione pro TVA salute, qua
 magna felicitatis meae pars continetur, nuncupo sincerissima.
 Fausta sint TIBI perpetuo haec, quae inter uotius bonorum
 omnium applausus reportas, doctrinae uirtutisque TVAE prae-
 mia. Redeas mecum in patriam saluus atque incolis, ibique in
 posterum quoque fructus TVORVM laborum capias uberrimos
 dulcissimosque. Augeas in dies conspicuae gentis TVAE splendo-
 rem, uitamque agas omni felicitatis genere florentissimam. Ita
 uale, Amice Optime, neque, quod facis, amare perge.

Dabam Helmstadii die 11. Aprilis

MDCCLXII.

VIRO

VIRO
 PRAENOBILISSIMO ATQVE CONSULTISSIMO
 HONORVM DOCTORALIVM CANDIDATO
 DIGNISSIMO

CONRADO HEINEKEN

S. P. D.

ALBERTVS GRÖNING

BREMENSIS.

Quo diffusior legitima nostra scientia est, et quo magis id unumquemque limina eius intrantem deerrere potest; eo maiorem procul omni dubio TIBI parasti gloriam, VIR CONSULTISSIME, AMICE inter paucos DILECTE, qui indefessa TUA industria, omnibus impedimentis felicissime superatis, singulas Iurisprudentiae partes pari cura et studio persecutus, uniuersum Iuris campum fortunato successu emensus es.

Iure igitur meritoque TVO maximo, CANDIDATE DIGNISSIME, Amplissimus Ictorum ordo, praecium eruditionis prorsus singularis, praeclaro proditae specimine, quod publici iuris fecisti publiceque defendendum proposuisti, summum scilicet in utroque Iure honoris gradum, propediem TIBI decrevit conferendum. De cuius legitima admodum acquisitione ut hisce graturer TIBI, cum sincera, quae semper inter nos intercessit, suadet amicitia, tum opponentis, quo me benevole exornare uoluisti, minus optatissimum praebet occasionem.

Det Numen Immortale ardentissimis precibus meis locum, seruetque TE ad summam usque senectutem ab omni incommodo, detrimento, molestia mentis ac corporis incolumem. Vne fortunatus et omnibus felicitatum generibus cumulatus: noui, quos consecutus es, honores uiam TIBI ad altiora munera sternant: doctrinae TVAE egregiam facultatem, aliorum inseruendo commodis, ostendas feliciter. Sis usque decus Patriae, sis Splendidissimae Familiae TVAE ornamentum, et mihi omnibusque qui amicitia TUA delectantur, sospes atque incolumis faueas. Id quod omni, qua par est, obseruantia a TE peto. TVAEQUE amicitiae me iterum iterumque commendo.

Dabam Helmstadii die IV. Aprilis

MDCCLXII.

P. 204.

ULB Halle
003 742 423

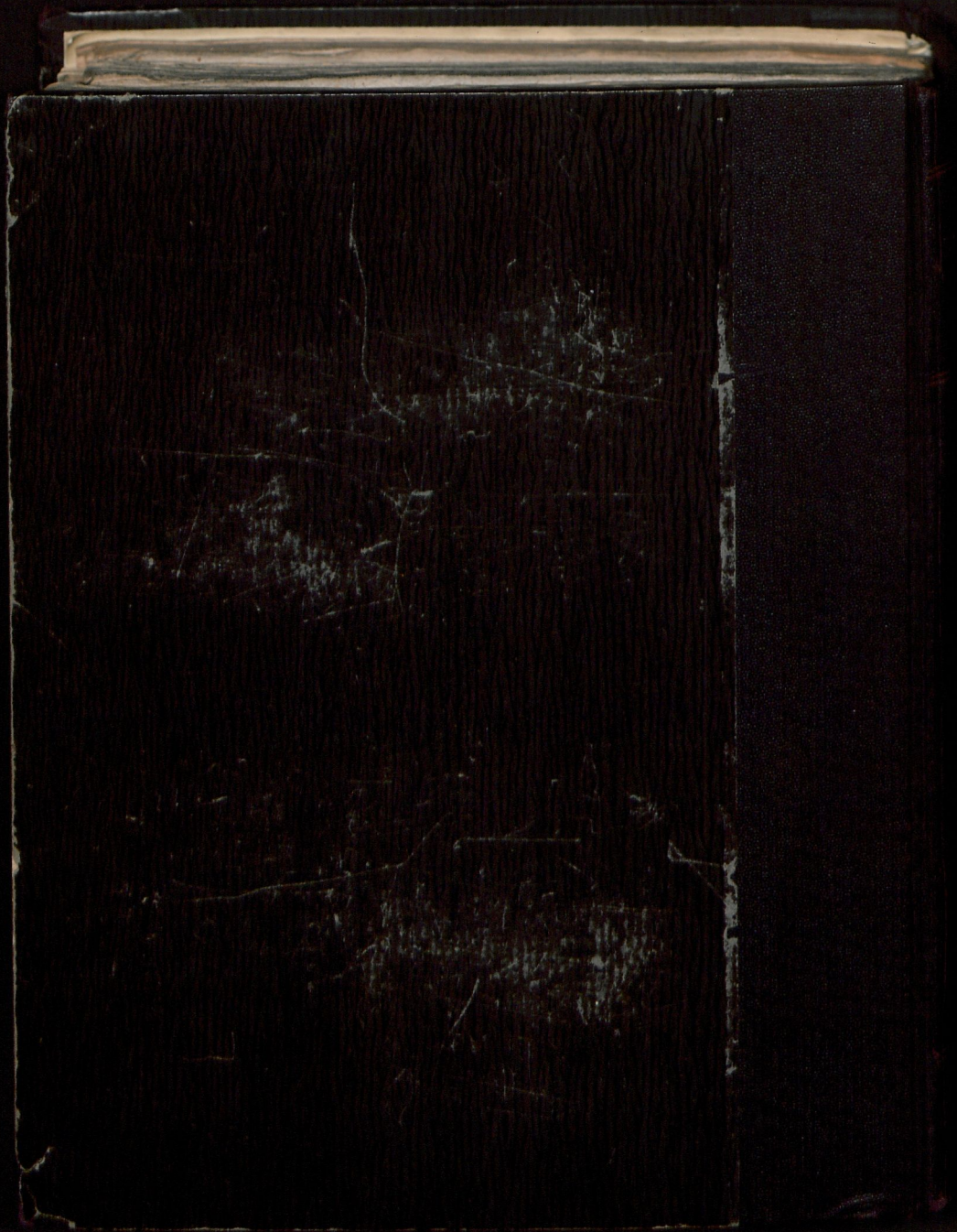
3

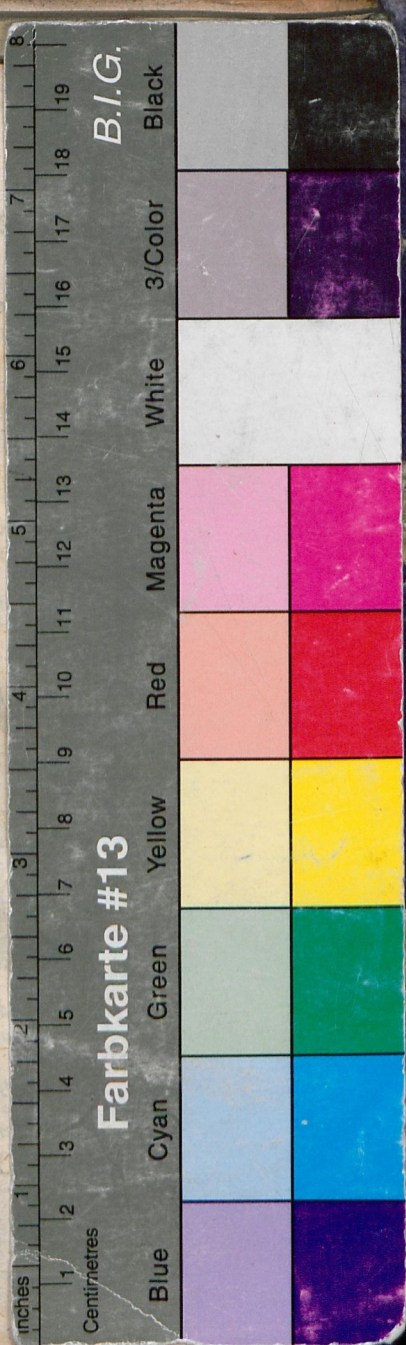
f

TA → OL

nur 13 Stück verknüpft

P. 302.

10

1762, 1

4

DISSERTATIO IVRIDICA INAUGVRALIS
DE
PARENTIBVS ET FRATRIBVS
EX LEGE XXX. C. DE INOFFICIOSO
TESTAMENTO AGERE VALENTIBVS

QVAM
IN INCLVTA ACADEMIA IVLIA CAROLINA
ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM ORDINIS
AVCTORITATE ET CONSENSV
PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE
HONORIBVS
RITE ET LEGITIME CONSEQVENDIS
AD DIEM II. APRILIS MDCCLXII.
HORIS ANTE ET POST MERIDIEM CONSVETIS
IN IVLEO MAIORI
PVBLICE DEFENDET
CONRADVS HEINEKEN

BREMENSIS
HELMSTADII
EX OFFICINA LEVCKA
KONRIGT UNIVERSITÄT ZÜRICH

